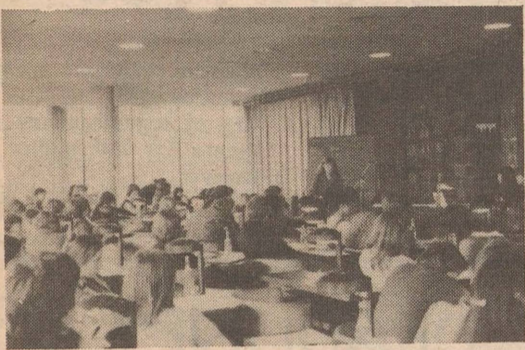

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-studentene
5. årgang - Nr. 6
Oktober 1980

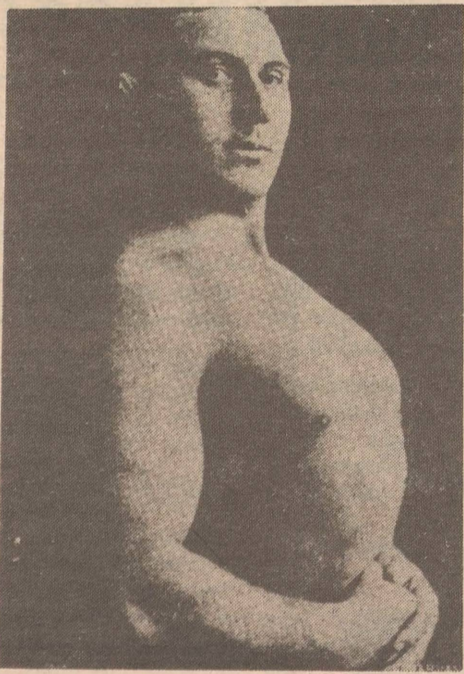
NSU's kvinnekonferanse i Oslo

Se side 4

Hvem er de virkelige terroristene i Midt-Østen?

Se side 5

Den gamle mannsrolle i krise?

Se side 14

Utdanning for hvem?

Tema for dette nummer er statsbudsjettet, — og hvordan dette direkte og indirekte vil forverre vår økonomiske situasjon. Vi vil se på hvordan dette spesielt vil ramme jentene, utdanningssøkende fra lavere sosiale lag og utdanningssøkende fra utkantsområder.

Se s. 7, 8, 9 og 10.

Afgahnistan-komite i Tromsø

Den 29. aug. blei Afghanistan-komiteen i Tromsø danna. En ny i rekken av de mange anti-imperialistiske

Foreløpig ikke, men på landsmøtet i slutten av november håper vi å få konstituert oss. Foreløpig eksisterer det komiteer i Oslo, Bergen, Kr.sand, Tromsø og en er under arbeid i Bodø.

Hva er bakgrunnen for arbeidet her i Tromsø?

Bakgrunnen for initiativet i Tromsø er særlig tre ting. For det første den demonstrasjonen som alle partiene i bystyregruppa arrangerte i vinter. For det andre var det besøket vi hadde i vår av en representant for geriljaen i Afghanistan, Najubulha Roshan. (SA har i et tidligere nr. hatt intervju med ham). Han understreket sterkt behovet for vestlig støtte. Han la særlig vekt på at Sovjets aksjon i Afghanistan ikke må sees isolert, men som et ledd i et strategisk overordnet mål: adgangen til det Indiske hav, Hormuzstredet og oljefarten der. En tredje ting som klart understreket behovet for en koordinering av arbeidet var kvinneaksjonen for innsamling av klær og utstyr.

Kan du si litt om organisasjonsstruktur og hvem som er tilslutta komiteen?

For å sikre størst mulig bredde i representasjonen har vi kun en parole: Sovjet ut av Afghanistan.

Vårt øverste organ er rådet, som består av en representant for alle partier og org. som er tilslutta.

Pr. dato har vi tilslutning fra Tromsø DNA, AUF, H, UH, Kr.F, DLF, Senterungdommen, RV, AKP (m-l), Kommunale Kontorfunksjonærers Forening og Tromsø Faglige Sam.org.

En del partier og organisasjoner har ennå ikke fått behandla spørsmålet, men vi regner med at alle partiene i bystyret vil støtte oss.

Styret i komiteen velges så av dette rådet. Vi så imidlertid en fare i at en slik org. struktur kunne virke som en brems for arbeidet på grunnplanet. Derfor har vi åpnet for enkeltmedlemskap, og for dannelse av arbeidsgrupper på de enkelte skoler, arbeidsplasser osv. Jeg kan nevne at vi i nærmeste framtid vil prøve å få i gang en slik gruppe ved Universitetet.

Dermed har vi sikret en brei pol. allianse, og samtidig åpnet for et forhåpentligvis sterkt engasjement på grunnplanet.

En del av de pol. grupperinger som er tilslutta er jo ikke nettopp kjent for herolsk innsats i anti-imperialistisk arbeid. Er det ren anti-sovjetisme som har drevet dem denne gangen?)

A granske folks aksjoner i denne saken ser jeg på som lite fruktbart. En hver støtte i denne saken er viktig.

Den pol. aktivitet blant studentene er jo ikke overveldende for tida.

Studentene har i hvertfall en tradisjon som gir håp for optimisme. Jeg tenker da særlig på engasjementet i Vietnamkrigen.

Det er viktig at det som skjer i Afghanistan i dag ikke blir offer for den generelle oppgitthet og passivitet som synes å være herskende i dag. Innsatsen fra

gruppene. Er dette en landsomfattende komite, Per Kristian Roghell, medlem av Tromsøgruppa?

venstresida i norsk politikk på denne saka synes jeg har vært deprimerende svak.

Hva skjer for tida av aktivt arbeid i komiteens regi?

Medlemsverving har høy prioritet. Dessuten har vi gående en pengeinnsamling, som avsluttes med en landsomfattende aksjonsuke i slutten av januar. Samtidig vil det bli en markering av ettårsdagen for invasjonen.

Hvordan vurderer du situasjonen i Afghanistan i dag, og behovet for hjelp?

En del av Sovjets strategi går ut på terrorbombing av landsbyer og andre sivile mål. Dette har ført til at en stor del av sivilbefolkningen går mot en ny vinter uten bolig og næringsgrunnlag. Flyktningestrømmen mot Iran og Pakistan fortsetter. En del hjelp i form av mat og klær er kommet fram, men der er klart at behovet er enormt.

Hjelpen til geriljaen har vært liten.

Særlig er behovet for våpenhjelp skrikende. Det våpenmateriellet de har i dag er stort sett erobret fra fienden. Uttalelser fra frigjøringsbevegelsen forteller at, de ikke vil være i stand til å motstå en sovjetisk storoffensiv, langt mindre å snu krigen.

Det er altså et enormt behov for hjelp. Det er viktig at opinionen i vesten ikke dysses i søvn av det diplomati som føres på toppolitisk plan.

Det som trenges er aktiv støtte i form av materiell, særlig våpen.

Hvor er vi?

Søndre Tollbugt. 7 b, 4. etg. Tlf. nr.: 81 715.

Adressen og telefonnummeret til Studentutvalgets kontor, som dessuten brukes jevnlig av NSU-delegat-gruppa, Studentavisas redaksjon, Studentidrettslaget og Studentersamfunnet er VIKTIG A HUSKE FOR ALLE STUDENTER.

MERK — endring av kontortid:

Mandag 11-14.

Torsdag 11-14.

Studentutvalgets lokaler er i Søndre Tollbugt. 7B, 3. etg. Telefonnummer: 81 715.

STØTTEMIDLER HØSTEN 1980

Studentutvalget disponerer kr. 8.500 til støttebidrag til lag og organisasjoner på Universitetet. Søknadsfrist for støttebidrag i høst er satt til 10. november. Nærmere opplys-

ninger om regler o.a. fåes hos Studentutvalget.

Lag og organisasjoner som tidligere har fått midler blir tilskrevet.

SU

DEADLINE

Vi vil helst at innlegg til avisa blir skrivne på maskin. Dei må ikkje vere lenger enn 60 liner. Om du har eit bilete eller ein annan illustrasjon til artikkelen din, er det fint. Vi er svært takksame for tips om saker du meiner vi bør ta opp i avisa.

Du kan skrive til oss, SØNDRE TOLLBUGT. 7b, eller ta kontakt med RANDI eller FRITZ over telefon 80 801, line 15.

NB! NB! Husk Studentavisa sin store namnekonkurranse.

Har DU eit godt forslag til nytt namn til Studentavisa? I så fall skriv i dag til oss. Vi premierer etter kvalitet. Anten vinn du eit års gratis abonnement på Studentavisa eller 14 dagars disco-tur til Benidorm for åtte personar. Ta med bestemor, bestefar eller tante. HEILE FAMILIEN I AKTIVITET — NO!

RUPHUS — STUDENTFORENING I FRAMMARSJ

Hva vet du om realistforeninga?

Svært lite?

Det gjorde studentavisa også, og for å rette på dette dro vi ut til IMR for å undersøke hva «disse realistene» nå hadde funnet på.

Ruphus, som realistforeninga kaller seg var slett ingen ubetydelig forening. Formann Einar Ringø kunne fortelle at foreninga nå talte hele 114 medlemmer.

Hva er så egentlig bakgrunnen for denne foreninga?

Bakgrunnen er i hovedsak at vi ønsker å etablere et bedre miljø blant realfagstudentene, både faglig og sosialt. Slik det nå fungerer er realfagstudentene spredd på tre institutt på forskjellige plasser i byen, og dette fører til at vi ikke får den kontakten vi gjerne skulle ønske. Einar Ringø kunne videre fortelle at realistforeninga var dannet etter mønster fra liknende foreninger i Bergen og Oslo.

Styret i Realistforeninga Ruphus, Kjell Elverum, Ellen Brox, Einar Ringø og Helge Johnsen (sistnevnte var ikke til stede da bildet ble tatt).

Hva driver dere med?

Det blir for tiden holdt populære forelesninger, og den kvelden Studentavisa besøkte realistforeninga foreleste Kjell Berteus over, — kreftens biologi.

Videre blir det for tiden avvikle ludoturnering, — det er fortsatt anledning til å delta i denne turneringa, og neste turneringskveld går av stabelen 29. oktober, på kantina IMR.

Styret i Ruphus kunne fortelle at de slett ikke var tenkt å gi seg med dette, og til vinteren ville de arrangere akebrettkonkurranse (Det er vel bare realister som kan finne på noe slikt). Enkelte av Ruphus medlemmer så nå fram til soldagen med «smerte og lengsel», for da har de nemlig planer om å servere gløgg. Om dette traktementet kun skulle falle medlemmene av denne celebre forening vites ikke, men det er kanskje sikrest å tegne seg som medlem.

Formannen i Ruphus påpekte også at de ønsket å knytte bedre kontakt med andre institutt, både kjennskap og samarbeid mellom disse i dag er for dårlig.

Skulle du nå ha fattet interesse for Ruphus, så ta kontakt, — medlem!

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-
studentene

5. årgang - Nr. 6 - Oktober 1980

Redaksjon:
Fritz Breilvik
Berit Brendskag (ansv.)
Randi Jacobsen
Magne Myrset
Torild Nyseth
Einar Pedersen (ansv.)
Kjell-Gunnar Eriksen

Adr. Søndre Tollbugt. 7b, Tromsø
Tlf. 81715.

Studentavisa er organ for studentene ved
Univ. i Tromsø og kommer ut ca. en gang i
måned.

Redaksjonen er valgt på Sos. Fronts
politiske grunnlag.

Trykt i 1600 eks.

Trykt i Dagbladet «Tromsø»

Redd for å bli arbeidsløs?

BLI TEKNOLOG - DU OGSÅ!

— Av John Wyller —

Den pålagte teknologiutdanninga ved universitetene må sees i sammenheng med det økende behovet for høyt kvalifisert personell innafor olje- og data-sektoren. Dette danner den nødvendige bakgrunnen for å forstå hvorfor KUD gjennom Stortingsmelding 89 (1979-80) — «Om høgere teknisk utdanning i Norge» — går inn for å styrke den høgere tekniske utdanninga her i landet.

HOVEDPUNKTER

«Uniternt» nr. 6/80 presenterer hovedpunktene i denne Stortingsmeldinga. Men etter som det sikkert er en del som ikke kjenner til planene for teknologiutdanninga ved universitetene, skal jeg gi en oppsummering av noen av hovedpunktene i Stortingsmeldinga.

1) NTH skal videreutbygges. Allerede i dag gir NTH et utdanningstilbud innafor data- og petroleumsrelaterte fag. Disse utdanningstilbudene foreslås styrket. I dag uteksamineres, det 700 kandidater fra NTH pr. år. KUD antar at fullt utbyttet skal NTH kunne utdanne 1000 kandidater pr. år. Dette krever en investering på 370-420 mill. kroner, at driftsbudsjettet økes med inn til 60 mill. kroner pr. år og at antall stillinger økes med om lag 300.

2) Universitetene i Oslo og Bergen tilføres ressurser for å kunne utdanne inntil 200 cand.scient. (Cand.scient. = 5 år normert studietid) med teknologisk profil. Disse kandidatene gis retten til å bruke sivilingeniørtittelen for å stille likt med NTH-ingeniørene.

Når UiTø ikke er tatt med under dette punktet, er det ikke fordi UiTø skal holdes utafør muligheten av å sette i gang teknologiutdanning, men fordi UiTø vil utdanne svært få cand.scient. med teknologisk profil i nasjonal sammenheng (ca. 04 % av totalantallet) UiTø får derfor ikke noen særlig stor ressurs-tilføring hva stillinger og økonomiske midler angår — sammenliknet med de andre høgere utdanningsinstitusjonene. Det kan dreie seg om 2-5 stillinger totalt og disse stillingene skal benyttes til teknologisk kompetanse på felter med solid basisbemanning. Dette innebærer for UiTøs vedkommende at man skal bygge ut forholdsvis få teknologiske studieretninger som ligger tett opp til det allerede eksisterende undervisningstilbudet. For eksempel, på fysikk som jeg kjenner best til, eksisterer det i dag utdanningstilbud innafor både signalanalyse og elektronikk-fag som kan danne utgangspunktet for noen teknologiske studieretninger ved IMR.

3) Stortingsmeldinga foreslår en prøvedrift med 3-årig ingeniørutdanning ved ingeniørhøgskolene (IH) mot i dag 2 år. KUD regner med at det skal være mulig å utdanne 2400 IH-ingeniører pr. år. Dette punktet og de foregående punktene må sees på bakgrunn av at olje- og

datasektoren er såkalte ingeniør-intensive sektorer som krever personell på forskjellige kvalifikasjonsnivåer. Dersom studenttilgangen blir god nok, omgjøres denne prøveordninga til en fast ordning, heter det i Stortingsmeldinga. Distriktshøgskolene (DH) utdanningstilbud skal også styrkes ikke bare innafor økonomisk-administrative fag, men også olje- og datafag.

4) Det legges opp til at man skal kunne gå fra et skoleslag til et annet for etter — eller videreutdanning. Dette betyr at man f.eks. kan gå fra IH eller DH over på universitetet. Dette gjelder sjølsagt bare for studieopplegg som naturlig kan innpasses og videreføres i et allerede eksisterende studieopplegg ved det aktuelle universitetet. Dessuten skal videre- og etterutdanningstilbudene styrkes som en ordinær del av institusjonenes virksomhet, heter det i meldinga. Forskningsrådene skal trekkes inn i bildet når det gjelder utdanning på dr. scient.-nivå. KUD mener det vil være langt mer ressursmessig forsvarlig å bygge ut et slikt system som Stortingsmelding 89 foreslår, enn å bygge ut en ny teknisk høgskole. Det siste alternativet har også vært vurdert, men pga den generelle nedgangen i antall studenter og barnekullene (!) samt den usikre økonomiske situasjonen, går KUD ikke inn for å bygge ut en ny teknisk høgskole. Det var i alle fall en slik begrunnelse underdirektør Nyborg kom med i juni i år på Fysikermøtet (som ble holdt i Tromsø) der undertegnede var til stede.

STORE UTGIFTER

«Utgiftene med å gjennomføre dette programmet vil være

betydelige», heter det i Stortingsmelding 89. KUD regner med at det vil være nødvendig med investeringer av størrelsesorden 700 mill. kr. og en økning av de årlige driftsutgiftene med 100 til 120 mill. kroner. I statsbudsjettet for 1980-81 mener KUD at det bør brukes 2.65 milliarder til høgere utdanning totalt. Dette og det faktum at ressurstilføringa til teknologiutdanninga skal foregå over et relativt kort tidsrom, gjør at det i høg grad er snakk om en «betydelig» ressurstilføring. Så langt noen av hovedpunktene i Stortingsmelding 89.

Før jeg gir meg i kast med å vurdere og kritisere den planlagte teknologiutdanninga ved universitetene, skylder jeg å gjøre oppmerksom på at jeg ikke er samfunnsviter. Jeg har derfor ikke de nødvendige forutsetningene og kvalifikasjonene til å komme med noen dypsig analyse av teknologiens og teknologers funksjon i det kapitalistiske samfunnet. (Jeg mangler kort og godt det samfunnsvitere kaller generalkompetanse). Men jeg skal komme med noen momenter jeg mener er viktige.

I de seinere åra har flere realister gått inn i jobber som tradisjonelt har vært forbeholdt sivilingeniører fra NTH. Dette gjelder ikke minst innafor olje- og datasektoren. Derfor er det ikke noe nytt at universitetene utdanner «teknologer». Det nye som Stortingsmeldinga introduserer er altså et forslag om en organisert teknologiutdanning ved universitetene. Den planlagte teknologiutdanninga skal inneholde «harde» realfagsemester (matematikk, statistikk, fysikk osv.), mer spesialisert utdanninga. Imidlertid har den

DEN DRUKNER EI SOM HENGES SKAL

Forslaget til statsbudsjett for 1981 har blitt kritisert fra både fagbevegelsen og en rekke andre grupper for å ha en usosial profil.

Dette gjelder også for den delen av budsjettet som angår studentene. Forslagene om renteheving og løpende renter i studietida innebærer en drastisk økonomisk forverring.

De reduserte bevilgningene til samskipnadene rammer også studentene i form av dyrere og dårligere studentsosiale tilbud. I tillegg slår den generelle omlegginga av skattesystemet klart ut i vår disfavør. Vi får ingen skattereduksjoner, men vil få merke de reduserte subsidiene og økte avgiftene fullt ut.

På denne bakgrunn var det ikke overraskende at regjeringa klarte å mobilisere studentene til mer omfattende aksjoner og demonstrasjoner enn på lenge. Her i Tromsø samlet en underskriftsaksjon om lag 1400 underskrifter på universitetet, og en vellykket demonstrasjon ble avholdt i byen lørdag den 18. oktober med over 400 deltakere. Kravene fra studentene har hele tida vært:

- Lik rett til utdanning.
- Nei til renter i studietida.
- Nei til renteheving.

Den massive motstanden fra studentene og den sterke støtten kravene våre har vunnet utad, ser nå ut til å ha brakt regjeringa på en foreløpig retrett. Det har kommet klare signaler fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om at forslaget om renter i studietida vil bli trukket.

Men vi skal ikke glede oss for tidlig. For det første har vi ingen garantier fra regjeringa for at forslaget blir trukket. For det andre må vi spørre hvilke alternative forslag som kommer og hvilke konsekvenser de vil få. De to forslagene som til nå er lansert, bærer preg av å være like lite gjennomtenkt som forslaget om renter i studietida.

Det ene forslaget går ut på en behovsprøving av lån mot foreldreinntekten. Dette innebærer at voksne mennesker igjen skal gjøres økonomisk avhengig av foreldrene og er fullstendig uakseptabelt. Hvilke tvangsordninger skal i tilfelle etableres for å sikre at foreldrene virkelig tar på seg å finansiere studiene? Betyr forslaget at de som har foreldre med god økonomi, skal komme ut gjeldsfril mens andre fortsatt skal ta opp lån og ha stor gjeldsbyrde?

Det andre forslaget går ut på en senking av kostnadsnormen i lånekassa — det vil si maksimalbeløpene for lån og stipend. Dette kan heller ikke aksepteres. Studentene er allerede i dag i en trang økonomisk situasjon, og en dårligere studiefinansiering vil gjøre slutt på heltidsstudenten og ramme de svakeste gruppene på samme måte som renter i studietida.

Vi krever at eventuelle endringer i studiefinansieringsordninga blir foretatt i sammenheng med den planlagte stortingsmeldinga om utdanningsfinansiering, og ikke i all hast i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet. Målet med eventuelle endringer må fortsatt være å sikre LIK RETT TIL UTDANNING!

planlagte teknologiutdanninga ved universitetene trekk som skiller den fra den vanlige NTH-utdanninga. Utdanninga skal ha betydelige innslag av såkalte basalfagsemner (harde realfagsemner), heter det i Stortingsmelding 80. Dette henger sammen med miljøene på universitetene nettopp i disse fagene og at oljedatasektoren krever teknologer som er relativt godt kvalifisert i basalfagene.

OLJE OG DATA

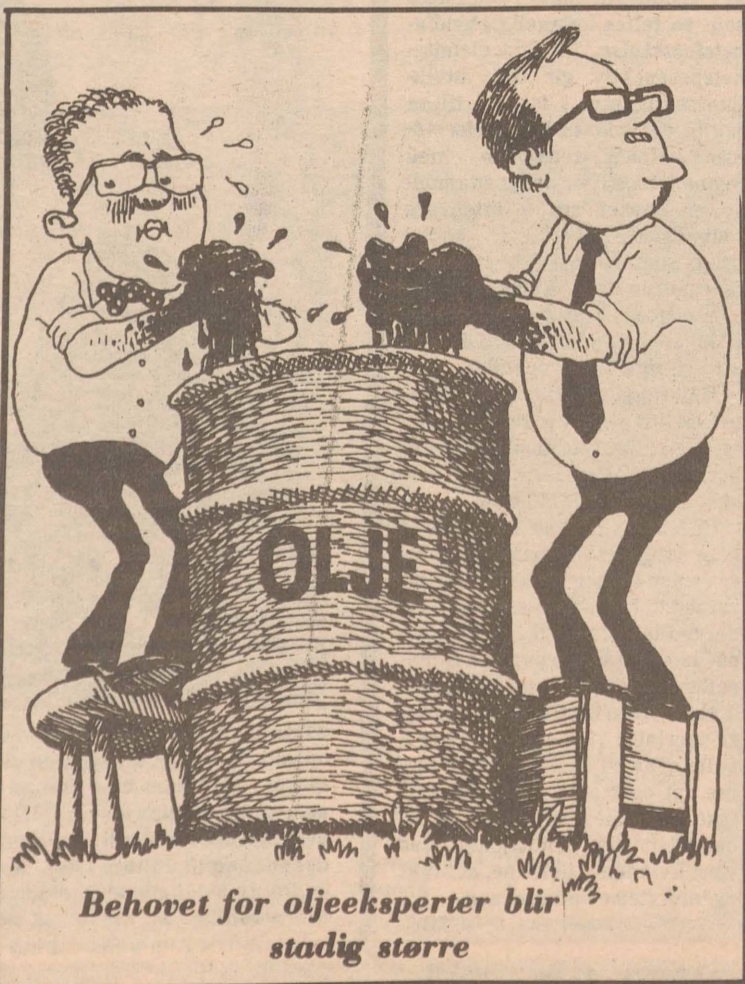
Stortingsmeldinga legger forøvrig opp til en gigantisk «utklekking» av teknologer for olje- og datasektoren. Dette må sees på som et svar på statens og kapitalens behov for høgt kvalifisert teknologisk personell innafor olje- og datasektoren. Farene for en slik ensidig og gigantisk vekst innafor en del av utdanningssektoren er etter min mening åpenbare. Teknologiutdanninga vil i åra som kommer legge beslag på store ressurser innefor utdanningssektoren slik at andre fag nødvendigvis må svekkes. Og det sier seg selv hvilke fag som blir svekket. Fag med et samfunnskritisk innhold og fag som er lite «appetittelige» for statens og kapitalens «fordøyelse» står i fare for å bli svekket, ja, til og med å forsvinne fullstendig fra universitetene. I årets statsbudsjett, på utdanningssektoren, er det

teknisk-økonomisk-administrative fag som prioriteres når det gjelder stillinger og økonomiske ressurser. Resultatet av dette kan bli en faglig ensretting hvor det fagkritiske elementet uteblir, og avpolitisering av universitetsmiljøene.

Stortingsmelding 89 fører seg pent inn i rekka av stortingsmeldinger som vedrører høgere utdanning og forskning de seinere åra. De høgere utdanningene skal bli kortere, mer fleksible, rasjonaliserte, og sterkt profesjonsorienterte. Ved siden av at ressursene til høgere utdanning blir kanalisert over på fag som er bedre tilpasset statens og kapitalkreftenes behov, så ønsker det offentlige å presse utgiftene til utdanningssektoren ned og samtidig utdanne flest mulig, billigst mulig. Dette vil på sikt føre til at fag- og profesjonskritikk står i fare for å forsvinne fra universitetene. Dessuten må en regne med at nedkortinga av studietida vil gi mindre mulighet for faglig fordypping og gjøre det sosiale miljøet på universitetene dårligere. På lengre sikt kan vi oppleve en generell kvalitets- senkning og faglig stagnasjon på universitetene.

I lys av årets statsbudsjett er det tilsynelatende selvmotsigende at man ønsker å styrke rekrutte-

Forts. 15. side

Behovet for oljeeksperter blir
stadig større

NSU's kvinnekonferanse:

Kvinner må ikke isolere seg!

En gruppe jenter fra Sosialistisk Front ved universitetet i Oslo hadde laget en innledning der de tok opp jenters sosialisering og hva den innebærer for hvordan vi organiserer oss og hvilke strategier vi velger for kvinne-

Vi tilhører den første generasjon jenter som for alvor tar utdanning på universitetet. Hvordan vi klarer å møte de problemer og utfordringer som omgir oss her, henger nøye sammen med vår sosialisering. Den respons vi får på våre aktiviteter og prestasjoner gis ofte i ei form som gjør at den knyttes til vår person, og ikke på grunnlag av det vi faktisk har prestert. Det vil med andre ord si at det som premieres hos jenter er personlige egenskaper. Dette mener vi er mye av grunnen til den ekstreme prestasjonsangsten vi ofte ser hos jenter på universitetet. Vurderinga av ens faglige prestasjoner oppleves som en vurdering av ens person. Vi foretrekker ofte kollektive arbeidsformer i form av seminarer og gruppearbeid. Dette er nettopp en arbeidsform hvor vi får anerkjennelse som person.

Gutters oppdragelse gir tradisjonelt mye mer rom for sjølstendig utforskning, eksperimentering og kreativ utfoldelse: De får premiering på konkrete arbeidsoppgaver og problemløsninger. Dette mener vi er grunnlaget for deres instrumentelle måte å forholde seg til til fag og universitetssystemet på. D.v.s. at de lettere kan se på eksamen som en ren faglig vurdering.

Vi mener derfor at det kanskje er et problem at jenter ikke behersker denne instrumentelle måten å forholde seg til ting på. Ikke for at vi mener det er et mål i seg sjøl at jenter skal overta gutters tradisjonelle rollemønster, men fordi det kanskje vil gjøre det mindre problemfylt for jenter å overleve i dagens universitetssystem. Vi kan si at jenter er preget av ambivalens innenfor systemet. På den ene siden tiltrekkes vi av det vi jobber med, og på den andre siden oppleves systemet ofte som truende for ens eksistens og vi trekker oss tilbake.

Men la det være klart at vår måte å fungere på har en del positive konsekvenser. Faget får større betydning for vår totale livssituasjon ved at vi prøver å sette faget i sammenheng med private erfaringer av forskjellig slag. Vi krever at det faglige skal belyse det personlige og det personlige det faglige.

KONSEKVENSER AV JENTERS REAKSJON PÅ SYSTEMET

Vi mener å kunne se at jenter reagerer kjønns spesifikt uansett sosial tilhørighet med passiv tilbaketrekking i forhold til trusselen utenfra representert ved systemet og/eller menn.

Vår erfaring tilsier at jenter i stor utstrekning organiserer formelle eller uformelle jentefora. Ofte har den uformelle organiseringa som mål — bevisst

kamp. Dette vil igjen få konsekvenser for hvordan vi er i stand til å påvirke systemet. Studentavisa gjengir her noen hovedpunkter fra innledningen, og håper at de kan bidra til en debatt.

eller ubevisst, at jenter ikke skal droppe ut av faget, og representerer en form for kvinnesolidaritet.

En ytterligere årsaksfaktor til denne jenteorganiseringa kan være at jenter gjennom kravet om at vår livssituasjon skal utgjøre et integrert hele, finner det vanskelig å forholde seg sosialt til gutter som hovedsakelig eksponerer seg faglig i universitetssammenheng.

ULIKE STRATEGIER FOR KVINNEKAMP. NEI TIL ISOLASJONISME!

I tillegg organiserer jenter seg formelt, d.v.s. i jentegrupper på fagene. Denne organiseringa er nødvendigvis bevisst og valgt.

Det kan være ulike grunner for å bli med i en jentegrupper og disse vil prege gruppenes karakter og arbeidsmåte.

Vi skjeller i hovedsak mellom tre ulike typer jentegrupper.

KOMPENSATORISK GRUPPEDANNELSE

A. En type som dannes ut fra kompensatorisk tilbaketrekning og funksjonelle målsetninger om skoloring, kvalifisering og opparbeidelse av selvtillit. Målet med en slik gruppe er at medlemmene skal bli i stand til å gå tilbake til faget og markere seg faglig og/eller politisk på lik linje med de normgivende guttene.

ISOLASJONISTISK GRUPPEDANNELSE

B. En annen type som dannes for å jobbe definert i forhold til faget med kvinnespesifikke problemstillinger ved siden av pensum, uten å rokke ved grunnleggende sannheter i faget.

En del foretrekker å forbli i slike grupper p.g.a. det vi har valgt å kalle resignert tilbaketrekking.

Denne type kvinnegrupper

kan betraktes på lik linje med kvinnegrupper som er dannet på politisk grunnlag og som isolerer seg fordi de ikke mener det er viktig eller meningsfullt å delta i «mannsverdenen» eller «mannssamfunnet», fordi en da må delta på menns premisser i følge deres forståelse.

INTEGRERENDE GRUPPEDANNELSE

C. En tredje type gruppe som vel oftest utvikles fra den foregående ved at noen jenter opplever en slik isolasjonistisk arbeidsmåte som mangelfull, ved at gruppeinnholdet oppfattes som en felles kvinnelig elendighetsforståelse. Et slikt elendighetsperspektiv gir ikke utviklingsmuligheter i forhold til en faglig og politisk helhetsforståelse. Hovedintensjonen med denne tredje type gruppedannelse er ønsket om å integrere kvinneperspektivet i andre praksisområder og bryte med forståelsen av kvinnepolitikk som ett eget sektorområde, som ofte i praksis opphøyes til det eneste viktige hovedområdet.

Målet med å integrere kvinneperspektivet er å rokke ved vedtatte faglige og institusjonelle normer og verdier, samt herskende politisk forståelse.

Ut fra vår forståelse mener vi at en integrasjonsgruppedannelse er den eneste måten vi kan bli i stand til å se sammenhenger og derved bli i stand til å stille krav på. Isolerer vi oss i egne kvinne-celler og ser kvinneproblemer atskilt fra en total sammenheng, så overlater vi til andre krefter å stille krav til systemet og å forme det og framtida. For det er ikke i kvinnegrupper og på de områder som tradisjonelt har vært kvinnenes domene, at makt og innflytelse befinner seg.

IOS

Kjønnskvotering eller kvinnekvotering?

Norsk Studentunion arrangerte kvinnekonferanse i Oslo dagene 10 - 11. oktober. Kjønnskvotering var et av de mange aktuelle tema som var oppe til debatt. Utgangspunktet var: Hvordan få flere kvinner inn på universitetet, og hvordan skal vi få jenter inn på de fagområdene som tradisjonelt har vært mennenes domene? I 1978 var situasjonen den at kvinnene totalt utgjorde omtrent halvparten av studentmassen ved de høyere lærerstedene, mens kvinneandelen av studentene ved Handelshøyskolen var 17 pst., ved sosialøkonomi 16 pst. og ved NTH var den på «hele» 8 pst.

Men færre kvinner enn menn fullfører embetseksamen, og dette har naturligvis ført til at svært få kvinner har høyere vitenskapelige stillinger. Ved universitetet i Oslo var det for eksempel i 1979 bare 34 pst. kvinnelige professorer. Totalt var 16 pst. av det vitenskapelige personalet kvinner.

I denne artikkelen skal vi ta for oss noen av de viktigste momentene som kom fram under kvinnekonferansen.

HVA ER KJØNNSKVOTERING
Konklusjonen på diskusjonen var at kvotering i ei eller anna form var et virkemiddel i likestillingskampen som var absolutt nødvendig, men utilstrekkelig. Med kjønnskvotering mener vi:

1) Moderat kjønnskvotering, som vil si at dersom det finnes to like godt kvalifiserte søkere til en stilling, så skal en event. kvinnelig søker foretrekkes.

2) Radikal kjønnskvotering, dvs. at dersom det finnes en kvalifisert kvinne blant søkerne så skal hun foretrekkes uansett hvor mye overkvalifisert de mannlige søkerne måtte være.

Vi tror ikke at moderat kjønnskvotering har så mye for seg, fordi det simpelthen ikke finnes to like søkere. Og fordi man i utlysningsteksten bare kan sørge for at stillingen blir skreddersydd til den mannen man vil ha. Dette kan naturligvis også skje når det

gjelder bruk av radikal kjønnskvotering, derfor er det uhyre viktig at vi kvinner sørger for å få innflytelse når det gjelder utforming av utlysningsteksten. Det er her det defineres hvilke kvalifikasjoner som skal kreves. Kanskje er det også på tide å ta et oppgjør med hva som skal anses å være kvalifikasjoner og egenskaper til vitenskapelige stillinger.

KVINNEKVOTERING?

Som med så mange andre krav som kvinnene har kjempet igjennom, kan vi også risikere å slå oss sjøl i hodet med kjønnskvotering. I tider med rasjonalisering av undervisningsinstitusjonene og langt færre studieplasser enn antallet søkere, blir det naturligvis økt konkurranse om studieplassene. Slik situasjonen er i dag og vil være i overskuelig framtid, vil vi ha vanskeligheter med å fylle opp kvinnekvote på de utradisjonelle kvinnefagene. Dette har blant annet sammenheng med at få jenter velger naturfag/realfag i den videregående skolen, og derfor ikke kommer inn på nettopp de studiene der kvinneandelen er desidert lavest.

Guttene derimot vil ikke ha noen problemer med å fylle opp sine kvoter på de tradisjonelle kvinnefagene, dersom vi får en generell kjønnskvotering. Derfor kan en skjerpning av konkurransen

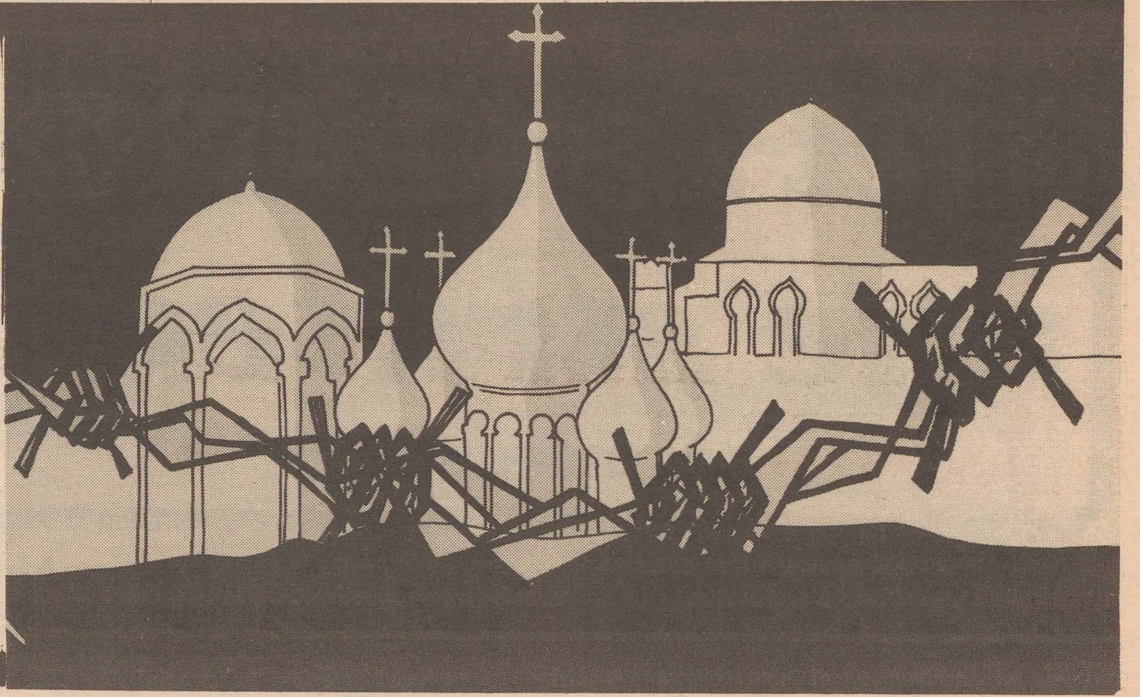
Forts. 15. side

Bi Haavind, hovedfagstudent ved Institutt for samfunnsvitenskap ved universitetet i Tromsø var en av de mange innledere på kvinnekonferansen. Hun kom bl.a. inn på radikal kjønnskvotering. Hun så dette som en ideologisk seier for likestillingskampen, et gjennomslag for et demokratisk (nød) prinsipp. Hun mente at det på sikt ville gi flere kvinner adgang til universitetet. Men formell likestilling er ikke nok. Vi må endre de kvinnefiendtlige arbeidsvilkår og verdier, og få mer såkalte kvinneverdier inn. Kravet må videre være at den politiske strategien vi velger må ha samfunnsendring som mål. Bare da kan vi oppnå reell frigjøring.

DEN VERKELEGE TERRORISMEN I MIDT-AUSTEN

- intervju med
Bjarte Juliussen, FN-soldat

Bjarte Juliussen er nettopp kome tilbake frå Sør-Libanon, etter å ha vore FN-soldat i eitt halvt år. Midt-Austen har vel vore det området i verda som har stått mest i fokus for både stormaktenes og vanlege folks interesse. Det er ikkje så underleg — her kryssast både stormaksstrategiske interesser og eit utal av nasjonale motsetningar, og midt oppi det helle: kolonistaten Israel og dei palestinske flyktningemassane. Det skulle då vera av interesse for studentavisas lesarskare å få del i dei brente erfaringane som Bjarte kan gi.

FN-styrkane kom til Sør-Libanon etter den israelske invasjonen i 1978. Oppgave: Bidra til å sikra den libanesiske regjeringa kontroll over sitt landområde, dvs. få invasjonsmakta ut.

Vi spør difor først: Det er nå snart gått to år. Korleis går det med oppfølginga av det mandatet FN-styrkane har?

Bjarte: Det går ikkje i det heile tatt! FN-styrkane er i beste fall ein buffer mellom dei stridande partane, og har ingen sjans til å utretta noe som helst slik som den militære situasjonen er i området.

DEN MILITÆRE SITUASJONEN

— Kva partar er det så som er involvert her? Og kvifor kan ikkje FN-styrkane utretta noe?

Bjarte: Det er i realiteten bare to partar: PLO og Israel. Den libanesiske regjeringa er fullstendig kraftlaus, m.a. p.g.a dei israelstøtta falangistane si verksemd. Når det gjeld Haddad, leiår for «Det frie Libanon — ein mini-stat» som han har oppretta i sør-Libanon, så er ikkje han ei sjølvstendig kraft, men eit redskap for Israel. Det er det ingen som tviler på lenger. 600 mann har han under våpen og ein

militaria på 1200. Dette ville blitt knust i eitt slag av PLO eller venstrekreftene i Libanon dersom han stod aleine. Det er Israel/Haddad som utgjør problemet i Sør-Libanon, sett ut frå FN-styrkane sin synsvinkel. Deira stadige provokasjonar mot FN-styrkane og kontinuerlege terror mot dei sivile er svært omfattande.

PLO har eit fullstendig korrekt forhold både til FN-styrkane og den sivile befolkninga. Dei insisterer sjølv sagt på å fasthalda dei militære støttepunktta sine som dei har rett på etter avtale med den libanesiske regjeringa. Noe anna ville jo vera sjølvmoord for den palestinske frigjeringsorganisasjonen. Når FN-styrkane difor er makteslause så er det to grunnar til det: Dei manglar for det første tungt militært utstyr.

Utan er det uråd å møte Haddad/Israels avanserte USA-produserte våpen. For det andre er leiinga for FN-styrkane sentralt truleg Israel-vennelege. Mellom anna har dei bustad i Jerusalem.

MAJOR HADDAD: EIT REDSKAP FOR ISRAEL

— Haddad er Israel seler du. Han terroriserer dei sivile. Dette høyrest jo ut som propaganda-kverna til PLO eller Palestinafronten! Korleis skal du få oss til å tru slikt om den sjarmerande majoren.

Bjarte set augene i den naive intervjuar: Haddad er PR-kåt og liker seg i rampelyset frå verdspressa. Men det eg har sagt kan ein kvar som har vore i Sør-Libanon stadfesta! Vi ser Haddads verkelege vesen rett framføre augene våre kvar einaste dag. Det er så åpenbart at Haddad er i lommen på Begin, at til og med kaptein Berg har sagt at ikkje eit skot blir avfyrt av Haddad utan at det er Israel-kontrollert. Dei går i avlagte Israelske uniformar. Vi ser israelske offiserar spankulera rundt i leiren hans. Kor våpna kjem frå er jo bare så alt for klart. Eit illustrerande døme: Ein dag kjem plutselig fleire tanks og soldater over grensa frå Israel. Dei stoppar opp eit stykke frå «Haddad-land» i full fart grev dei opp ein Voll . . . og omkransar det heile med piggråd. Ein norsk FN-offiser som kjem for å protestera mot denne rettsstridige handlinga, blir slått ned av ein brysk israelsk offiser og får dessutan høyra at jeppen hans vil bli knust av tanken dersom han ikkje pellar seg vekk. Dagen etter kjem Haddad sine folk og overtek dette militære støttepunktet. «Haddad 7» er eit faktum. Den nasjonalsinna Haddad har igjen p.g.a støtte frå folket kunna utvida grensene sine. Respekten for FN er ikkje stor. Eg opplevde m.a. 4 timars samanhengande skyting

på FN-styrkane sitt sjukehus fordi Haddad ville straffa FN p.g.a. ein samanstøyt med Irland.

— Men Haddad sjølv er jo libanesiser. Korleis kan han få noen maktbasis i Libanon dersom han terroriserer dei sivile, slik du påstår?

For det første er det slik som eg har sagt tidlegare: Haddads maktbasis er utelukkande den militære støtta frå Israel. Elles prøver han å styrka sine posisjonar på to måtar: Tvinga folk til å flytta til det området han kontrollerer. Til det har han god hjelp i Israels stadige terrorbombing av sivile libanesiske landsbyar. For det andre ved stadig å fyra laus på dei sivile under påskot av å kjempa mot PLO. Slik vil han skremma dei venstreorienterte libanesarane og slå ein kile mellom dei og PLO. Med fosforgranatane sine har han øydelagt store deler av åvlingane til bøndene — 17000 oliventre har mellom anna stroke med på den måten.

DEN VERKELEGE TERRORISMEN

— Her i Norge er vi jo vant til å sjå på Israel som eit lite land som bare ønsker å leva i fred, men ikkje får det p.g.a. vondsinna naboar og palestinske terroristar. Statsoverhovudet deira har jo til og med fått den norske fredsprisen. Men nå snakkar du om Israel som eit aggressivt og terroristisk land. Kan du greia litt nærmare ut om det og kva Israels føremål med den militære aktiviteten i Libanon skulle vera?

Vi såg fleire gonger i veka døme på Israels fredsøle vesen. Ved stadig å bomba palestinske flyktningleirar og libanesiske landsbyar frå sjøstridskreftene sine ønsker dei å tømme Sør-Libanon for folk, slik at det oppstår eit vakum som dei med tid og stunder kan fylla. Ved denne militære taktikken rammar dei utelukkande dei sivile. Ikkje ein einaste geriljasoldat blir drept på den måten. Føremåla er fleire: For det første svekka PLOs posisjonar. For det andre så har den sionistiske rørsla heile tida rekna området heilt opp til Litanielva som ein del av «Eretz Israel» — det lova landet. Det kan ein sjå så tidleg som i vedtaka frå den sionistiske verdskongressen i 1919. For det tredje — og stadig viktigare — så har Israels altfor intensive utnytting av jorda, som er blitt gjort mogleg m.a. ved heile tida å ekspropria jord frå dei palestinske landsbyane som ennå er att i Israel, skapt eit svært alvorleg vatn-problem. Grunnvatnet har sokke katastrofalt. Planen er truleg å omdirigera Litani-elva nedover mot Israel.

— Men kva med terroren frå PLO?

For det første bør ein vel skilla

mellom terror frå desperate flyktninggrupper og ein etablert stat. For det andre er det som fins av terror frå palestinsk side ingenting i høve til den massive terror Israel utset dei sivile libanesarar og palestinarar for. Dessutan er mye av det som vi i Norge får høyra er PLO-terror i realiteten militære operasjonar. Israel si overmenneske-tenking når dei skil mellom PLO og deira eigen terror fekk vi sjå eit klart utslag av i juli. Dei gjekk då til eit kjempeatak på PLO-festninga Beaufort. I løpet av mindre enn eit døgn brukte dei ammunisjon og granater for 8-10 mill. kr. I tillegg kjempe-utgifter til flyoperasjonar i samband med dette. Same dagen ba dei USA om ytterlegare 3 milliardar dollar i militær støtte. Dette ataket ramma også dei sivile i stor grad. Dagen etter demonstrerte palestinske barn på vestbreidda mot dette med å kasta stein på israelske soldatar, 60 barn vart då arrestert.

— Du nemnde militær støtte frå USA. Kor viktig er USAs hjelp til Israel?

Den betyr alt. Utan massiv innsprøyting frå USA av pengar og våpen frå USA ville ikkje Israel kunna overleva som ei aggressiv kolonimakt. På trass av denne innsprøytinga er Israels økonomi i full oppløysing. Den kolossale inflasjonen — 15 % — opplevde dei av oss som var på permur tild Israel. Frå den eine gongen til den andre var prisen på stige kraftig. Det vil vonleg etterkvart visa seg for den vanlege israeler at den nåverande situasjonen er uholdbar — bare ei politisk løysing som omfattar palestinarane kan få den israelske økonomien på fote igjen.

PALESTINARANE OG VI

— Du er veldig klar i di framstilling av forholda. Det er vel eit resultat av at du har sett situasjonen gjennom venstrevridde, propalestiniske auge.

På ingen måte. Realitetane som vi ikkje kunne unngå å sjå der nede, var så overveldande at folk som på førehand var likegyldige eller svakt Israel-orienterte endra sitt syn fullstendig. I min tropp, der det på førehand ikkje var særleg stor palestiner-sympati, endte dei fleste opp med PLO-sympatier.

— Kva med offisiell norsk Midt-Austen-politikk?

Norge er nå heilt isolert i ein verdssamheng i sitt eintydige standpunkt for Israel. Det er i alle høve på tide at Norge innser at det er to partar involvert her. Slutt opp om kampanjen for å anerkjenna PLO, slik at det kan bli slutt på det meningslause forholdet at den organisasjonen som alle palestinarane ser på som sin, ikkje bli statsrettsleg anerkjent, sier Bjarte Juliussen manande til slutt.

Bildet illustrerer hvordan major Haddad, opprustet av sloniststaten Israel, driver en systematisk terror mot den palestinske og libanesiske sivilbefolkninga i Sør-Libanon.

Det hvite Sør-Afrikas nye strategi

AV ATLE HILLESTAD

Det har i den vestlige dag? Har det hvite Sør-Afrika vært gjort et stort nummer av de fundamentale reformer i apartheidsystemet som statsminister Botha angivelig skal ha gått inn for. Hvorfor kommer disse reformforslagene i skrupler i forhold til apartheidpolitikken, eller er forslagene bare et forsøk på å avlede den utenlandske opinion og den innenlandske svarte opposisjonen?

SØR-AFRIKAS NABOER

Sør-Afrikas omgivelser har blitt drastisk endra på få år. Så seint som i 1974 var landet omgitt av et bredt belte av stater under hvitt mindretallsstyre. I tur og orden har frigjøringsbevegelsene, som i Pretorias terminologi aldri har vært annet enn terrorister, blitt regjeringspartier i Mosambik, Angola og Zimbabwe. «Terroristen» Mugabes overveldende valgseier i Zimbabwe var for det hvite Sør-Afrika et sjokk som gjør at deres virkelighetsoppfatning aldri mer vil kunne bli hva den har vært.

Den svarte befolkning i Sør-Afrika har blitt oppmuntret av denne utviklinga, og den politiske aktivitet har tatt seg kraftig opp det siste året. Dette gjelder både generell politisk organisering, kamp på arbeidsplassene og geriljaaktivitet med ANC-angrepet mot SASOL oljeraffineriet i sommer som et foreløpig høydepunkt.

KAPITALISMENS BEHOV FOR A UTVIKLE SEG

Den rigorøse praktiseringa av apartheid har ofte møtt motstand fra sør-afrikansk storkapital.

Systemet har vært opprettholdt ved hjelp av et stivt system av reguleringer og kontrolltiltak som blant annet har hindret industrien i å rekruttere utdannet svart arbeidskraft. Den i det minste verbalt uttrykte verdensomspennende fordømmelse av apartheid, har gjort at deler av næringslivet har følt politikken som et problem i forhold til sine internasjonale forbindelser.

REFORMENES INNHOLD

Stilt overfor en endret internasjonal situasjon, økende politisk aktivitet fra det svarte befolkningsflertallet og storkapitalens behov for mer tidsmessige former for undertrykkelse, er det Botha har kommet med sine reformforslag.

Først og fremst vil det bli endringer i det som kalles «Petty Apartheid», det vil si slikt som er det mest synlige utslag av apartheid som at benker, restauranter, busser o.s.v. er reservert for én rase. En del steder er dette i ferd med å forsvinne. En del halvfaglærte yrker skal åpnes for svarte. Svarte gis på bestemte betingelser anledning til å danne fag-

foreninger. Det skal bli lettere for svarte å drive forretningsvirksomhet i svarte områder. Svarte som har arbeidet mer enn ti år i hvite områder skal kunne få permanent oppholdstillatelse der både for seg sjøl og sin familie. Det skal opprettes et presidentråd, et overhus i parlamentet, hvor fargede og indere vil kunne få møte i tillegg til de hvite. Svarte vil ikke få delta i dette organet.

SKAPE SVARTE ELITE

De kosmetiske endringene, det vil si endringene i Petty Apartheid er trolig i hovedsak beregnet på den utenlandske opinion. De endringene som virkelig betyr noe er de som angår svartes anledning til å velge yrke og bosted og deres anledning til å delta i politisk arbeid. De endringene som her er foreslått peker i retning av at Botha ønsker å skape en svart elite som skal være avhengig av det hvite mindretallet for å beholde sine privilegier i forhold til det store flertallet av svarte. Gjennom dette skal det bli mulig også for svarte å klatre i det sør-afrikanske samfunnet, og Botha

håper dette vil bidra til å dempe svartes frustrasjoner over manglende framtidsmuligheter.

For det store flertallet av svarte som ikke vil få plass i den nye eliten, vil forholdene på mange måter bli verre. De beryktede passlovene vil bli kontrollert mer effektivt enn tidligere, og kontrollen med livet i bantustans vil bli strengere. Til dette kontrollarbeidet har det de siste åra skjedd en eksplosiv økning i utgiftene til politi og militærmakt.

Det Sør-Afrika som avtegner seg ut fra Bothas planer, er en politistat, hvor det store flertallet av svarte fortsatt vil være like grovt undertrykt og diskriminert

som nå, men hvor klasseskillene ikke vil følge raseskillene like skarpt som i dag. Det er imidlertid ingen grunn til å anta at dette forsøket på å splitte det svarte Sør-Afrika i dets kamp for menneskeverdige forhold vil lykkes. Til det har den svarte arbeiderklassen for lang erfaring med det hvite Sør-Afrikas manipulasjoner, og utviklinga i det sørlige Afrika for øvrig har skapt forventninger hos de svarte som ikke kan tilfredsstilles med det Botha har å tilby.

(Utdrag av et innlegg holdt på SAHs seminar om det sørlige Afrika i Tromsø 27.-28/9-80).

Situasjonen i Polen

Norsk Studentunion har i Landsstyremøte den 27.9.-80 uttalt følgende om situasjonen i Polen:

«Polske arbeidere har en radikal og militant fortid. Etter krigen har det polske samfunn opplevd flere harde og tildels langvarige streikebølger. Til dette kommer at den økonomiske situasjonen Polen nå er oppe i, mildt sagt er vanskelig. Landet har stor utenlandsgjeld (både til øst og vest), og trass i at Polen er høyt rangert blant verdens industristater, er levestandarden svært lav. Det er på denne bakgrunn en må se streikene i Polen i den senere tid. Disse streikene skiller seg klart ut fra tidligere streiker, først og fremst ved den imponerende organisering og samordning blant arbeiderne. Forskjellen skyldes i stor grad arbeidet til den demokratiske opposisjonen KOR og SKS.

Resultatet av streikene har vært oppsiktsvekkende. Mange av kravene som de streikende stilte er helt eller delvis oppfylt. Det viktigste er organiseringen av uavhengige, sjølstyrte fagforeninger, og det virker også som om myndighetene, i alle fall for en periode, respekterer de grunnleggende borgerlige-demokratiske rettigheter.

De nye fagforeningene innebærer noe helt nytt innenfor det stalinistiske Øst-Europa. Det

slås klart fast at streikeretten er fri og ugjenkallelig, foreningene skal sikre arbeidstakernes materielle og sosiale interesser, og arbeide for demokratiske forhold på arbeidsplassen og i samfunnet for øvrig. De skal dessuten øve innflytelse på den økonomiske og sosiale politikken på riksplan.

Parallelt med at arbeiderne organiserer seg, foregår det også et lignende arbeid blant studenter og lærere. F.eks. i Krakow, der studentene planlegger en streik på universitetet som har som mål å opprette en ny og uavhengig studentorganisasjon.

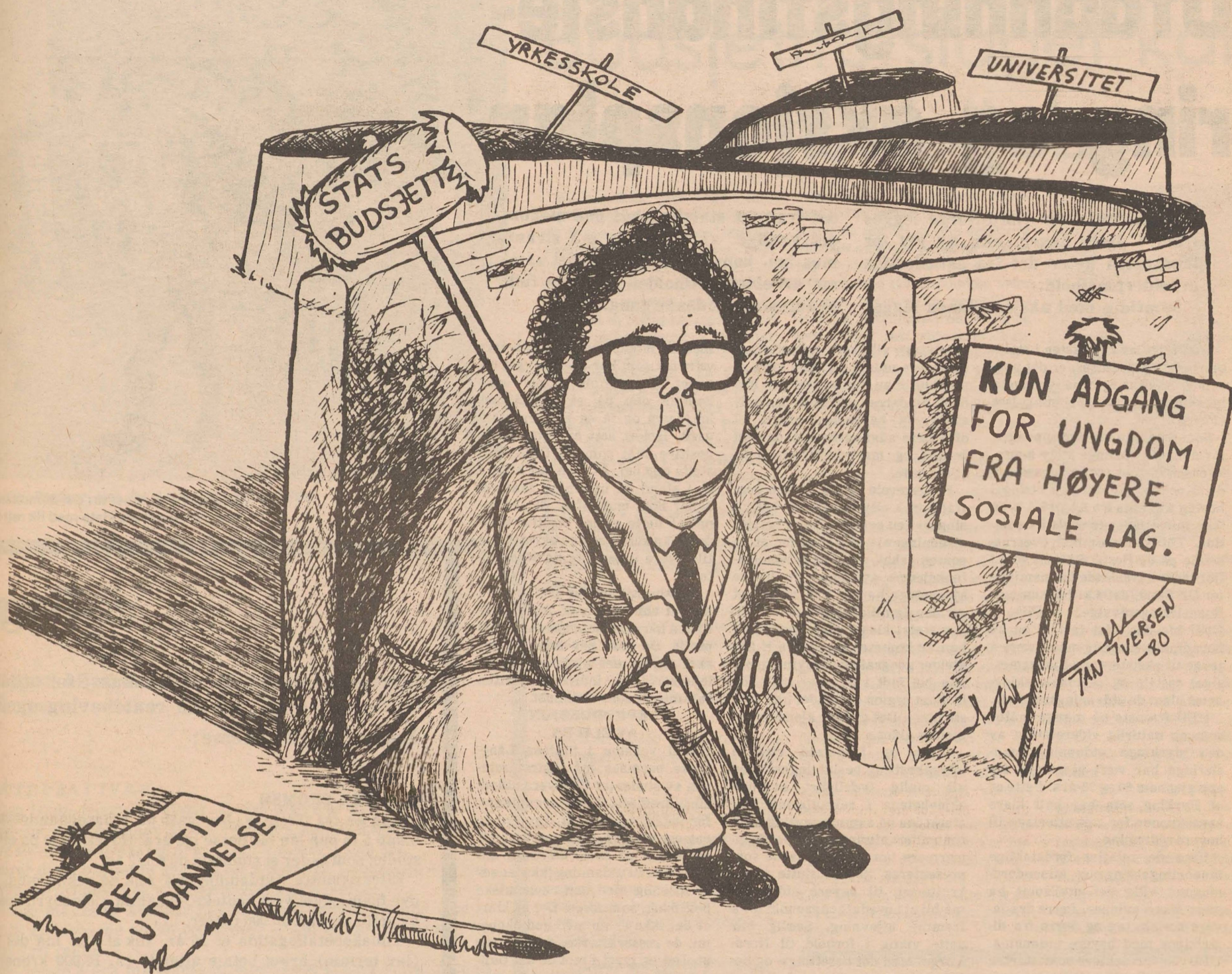
Alt dette arbeid finner NSU det sjølsagt å støtte. Men det er samtidig viktig å minne om at å støtte kravet om frie, uavhengige fagforeninger og fri streikerett i Polen blir hyklersk og lite troverdig dersom en ikke støtter de samme kravene i Norge.

De polske arbeidernes kamp har vist oss at demokrati og direkte arbeiderstyring er en nødvendig forutsetning for sosialisme. Landsstyret i NSU vil uttrykke sin støtte til de polske arbeidernes kamp for demokratiske rettigheter og arbeiderstyre, og samtidig påpeke at norsk og vestlig fagbevegelse har mye å lære av de polske arbeiderne i så måte.»

Landsstyret i Norsk Studentunion.

Statsbudsjettet: «Nothing left to loose?»

TEMA

29. oktober:

AKSJONAR OVER HEILE LANDET!

Norsk Studentunion (NSU) hadde eit ekstraordinært landsstyremøte mandag 13. oktober kor framlegget til statsbudsjett og aksjonane i samband med dette vart diskutert.

Etter kva vi kan skjønne er studentane no skremt ut av lese-salane for å aksjonere mot statsbudsjettet. Det er boblande aktivitet rundt om. Allmøte blir avholdt hyppig for å informere og diskutere. Flygeblad og vegg-aviser blir skreive, men det har også vore større markeringar. Spesielt gjeld dette Oslo kor ein hadde ein stor demonstrasjon med 3-4000 deltakarar utafor Stortinget like etter at statsbudsjettet vart lagt fram. As hadde også markert seg spesielt ved at eit større antall studentar har søkt om permisjon frå studia for å søke jobb.

Ellers blir det arbeid rundt om med ulike aksjonsformar og med fantasien blømer. Alt frå okku-

pasjon av lærestadene til å melde seg arbeidsledige er diskutert. I Bergen har ein til og med gjort framlegg om å chartre tog frå Bergen til Oslo for å lage skikkelege markeringar der.

Imidlertid er det berre i Tromsø at det er laga ein brei underskriftsaksjon med støtte frå Universitetsleiinga, Samskipnaden og lokale Arbeidarparti-folk.

I DUK regi (Dei utdannings-søkandes kontaktutval) vil det bli ein landsomfattande aksjonsdag 29. oktober, og denne er no støtta av NSU. Det blir oppfordra til undervisningsboikott denne dagen og ein satsar på lokale markeringar av ulikt slag. Annonsekampanje og underskriftsaksjon er nemnt.

Denne dagen satsar ein på som ei brei markering av alle utdannings-søkjande rundt om i det ganske land.

I Tromsø vart det på eit møte 14.10 mellom dei lokale DUK-organisasjonane vedteke å slutte opp om denne aksjonsdagen. Dei organisasjonane som møtte var representantar for Lærarskolen, for dei tekniske studerande, for gymnaset, for sjukepleiar skolen, for musikk-konservatoriet og for NSU og Studentutvalet ved Universitetet. Berre Yrkesskolen mangla, og dei håpar ein å kome i kontakt med seinare.

Dette skulle danne grunnlag for eit skikkeleg opplegg denne dagen, og etter det vi huskar er det første gongen på svært lenge at alle under utdanning i Tromsø går til felles aksjon.

Dei parolane som det førebels er semje om er følgande:

Lik rett til utdanning
Nei til renter i studietida
Nei til renteauke
Delegatgruppa til NSU

Jenter hardest rammet!

Statsbudsjettforslaget vil på flere område ramme jenter hardest. Både når det gjelder bevilgninger til samskipnaden, til universitetet og studiefinansieringa ser vi tendenser som kan få uheldige konsekvenser for kvinner.

Etter det vi kjenner til av bevilgninger til samskipnaden, kan vi oppleve nedskjæringar på antallet barnehageplasser. At dette rammer kvinner som vil studere mest, er høyst sannsynlig.

Universitetet får svært få nye stillinger. I framtida kan vi få en dreining over mot teknologiske fag (jfr. artikkelen på side 313). Slik kjønnsfordelinga er på de forskjellige fagene, vil denne dreininga medføre ytterst få nye stillinger for kvinner ved universitetene.

Statsbudsjettforslaget innebærer at gjeldsbyrden etter at studiene er avsluttet, vil bli skremmende stor. I et intervju med professor og prorektor Ase Hiorth Lervik i dagens avis framgår det at dette kan ramme kvinner særst hardt. De psykologiske barrierene mot å binde seg til stor gjeld er — forståelig nok — størst

hos kvinner. Kvinner kan regne med å få dårligere betalte jobber enn menn, og må ofte ta avbrudd i yrkeskarrieren sin.

Hiorth Lervik mener dette sær- lig gjelder litt eldre kvinner og kvinner med barn. Også jenter fra arbeiderklassen og lavere sosiale lag vil ha større betenkeligheter med å påbegynne et studium som fører med seg slike enorme økonomiske forpliktelser.

At rentene skal løpe i studietida får også en annen spesiell betydning for kvinner. Barnefødsler i studietida er jo ikke helt uvanlig — og dette medfører ofte avbrekk i studiet — sykefravær o.l. Dette betyr en ekstra og merkbar økonomisk merbelastning.

Statsbudsjettet har imidlertid med noe som ser ut som positivt for jenter. Nå skal nemlig kvinner over 30 år også få grunnstipend. Dette stipendet er på 1000 kroner. Sett i forhold til den økende gjeldsbyrden og prisstigninga, er dette som en dråpe i havet. Et positivt trekk er at støtten til studerende barneforeldre øker, men heller ikke dette kan veie opp innstrammningene som statsbudsjettet varsler.

Utdanningsfinansiering og aksjonsplan

Aksjonsplan for Nord-Norge legges fram i disse dager. «En ny giv for landsdelen heter det fra entusiastisk arbeiderpartihold.

Samtidig med aksjonsplanen legges

det fram et statsbudsjett noe utenom det vanlige. «Livremma» må strammes inn, konstateres det fra det samme arbeiderpartiholdet, om ikke fullt så entusiastisk denne gang.

Som følge av at veksten i statsbankene må bremses, er det nødvendig at også Statens lånekasse innskjerper sine lånebetingelser (Førde).

Som de fleste vel har oppdaget, får denne bremsinga store konsekvenser for oss utdanningsøkende. Konkret gir det seg utslag i heving av renta fra 8,5 til 9,5 % og ikke minst løpende rente i studietida. Tiltakene kommer overraskende på de fleste. Så sent som i fjor ledet nåværende finansminister Ulf Sand, det s.k. Utdanningsfinansieringsutvalget (UFU). I UFU ble det slått fast at en av hovedmålsettingene måtte være å jevne ut eksisterende kjønnsmessige, sosiale og regionale skjevheter blant de utdanningsøkende.

UFU framsto på mange måter som en naturlig videreføring av den styrkinga utdanningsfinansieringa har vært gjenstand for opp gjennom 60 og 70-åra. Dette er ei styrking som har hatt klare konsekvenser for rekrutteringa til høyere utdanning.

Uten de relativt fordelaktige lånebetingelsene og stipendordningene ville det utvilsomt ha vært færre kvinner, færre fra lavere sosiale lag og færre fra distriktene med høyere utdanning. UFU ble presentert som starten på en helhetlig diskusjon om utdanningsfinansieringa, en diskusjon som skulle ta utgangspunkt nettopp i utjevning av de nevnte skjevhetene.

LIKEVEL ER DET KLARE SKJEVHETER

Østlandet er overrepresentert i forhold til Nord-Norge, kvinner fullfører sjeldnere høyere utdanning enn menn og folk fra lavere sosiale lag er jevnt over underrepresentert.

Eksempelvis hadde de tre nordligste fylkene i 1977/78 8-9 % av den samlede student/elevmassen innen høyere utdanning, mot 12-13 % av befolkningen.

Selvsagt vil skjev rekruttering til høyere utdanning ikke være et problem man kan se isolert i forhold til denne sektoren. Universitets- og høyskoleeksamen vil ofte være adgangskort til de best betalte og mest innflytelsesrike stillingene.

P. Lægereid og J.P. Olsen konstaterer i «Byråkrati og beslutninger» (en av utgivelsene i maktutredningen): «Sjansen for at en person skal bli departementsfunksjonær avhenger av hvilke kjennetegn han er født med. Det gjelder familiebakgrunn — hvilken sosial klasse eller sosialt lag han er kommet til verden i. Det gjelder geografisk tilknytning, om han ble født i by eller bygd, og hvilken region av landet han vokste opp i. Det gjelder kjønn og det gjelder alder.»

Olsen og Lægereid viser i «Byråkrati og beslutninger» med all mulig tydelighet hvordan skjevhetene i rekruttering slår sterkt inn på sammensettingen av sentralforvaltningen. Uten å gå nærmere inn på de dataene som presenteres, kan en slutte at rekruttering til høyere utdanning må bli et hovedutgangspunkt for å fremme utjevning. Særlig blir dette viktig i forhold til Nord-Norge. Med det bosettings- og befolkningsmønstrer som eksisterer (spredtbygd, forholdsvis mange i primærnæringene og i manuelle yrker) vil landsdelen ha et klart dårligere utgangspunkt enn resten av landet m.h.p. rekruttering til høyere utdanning.

ARBEIDERPARTIETS IDEOLOGI — LIK RETT TIL UTDANNING

Slik arbeiderpartiet framstiller sin «ideologi», er en av grunnpilarene nettopp kampen mot de nevnte skjevhetene. Utallige planer er lagt fram for å utjevne de regionale ulikhetene, etterfulgt av mer eller mindre konkrete tiltak. Kampen mot de mer generelle,

sosiale ulikhetene har selvsagt vært det som har overskygget alt annet, arbeidsfolk skulle også komme opp på et akseptabelt lønnsnivå og få en bra levestandard. Isolert sett er dette svært positive mål som de fleste kan støtte opp om. At man har klart å få i stand en utjevning skal vel heller ikke underslås. Et eksempel på dette er den positive trenden man kunne se for rekruttering til høyere utdanning på 60 og 70-tallet.

Statsbudsjettet for 1981 peker i en helt annen retning. Skattepolitikken har en helt annen enn sosial profil. De som har mye fra før skal tilgodesees gjennom skattelettelse. Den indirekte skatten rammer de som har minst.

REPRODUKSJON AV ELITEN

Skal veksten i Statens Lånekasse bremses må tilstrømmingen av studenter til høyere utdanning bremses. Dette argumentet for innskjerping, som omtrent er det eneste som er lansert til nå, må bygge på en forutsetning om at lik rett til utdanning ikke lenger er forenlig med den økonomiske politikken som føres. Det er klart at det ikke er de med god økonomi, de ressurssterke, som skyves ut. Det er tvert i mot de tidligere ikke var plass til, men som p.g.a. en relativt god statlig utdanningsfinansiering har fått en mulighet, som blir skjøvet ut på nytt.

Spørsmålet kan ikke begrenses til å gjelde veksten i en av statsbankene. Spørsmålet er hvorvidt man mener at en jevn fordeling av makt og ressurser (høyere utdanning har både et makt- og et ressursaspekt ved seg) bør være det grunnleggende målet man skal kjempe fram mot.

AKSJONSPLAN FOR NORD-NORGE?

Samtidig med statsbudsjettet lanseres den s.k. aksjonsplan for Nord-Norge. Det brukes store ord. «Nordlys» 7/10 har følgende kraftsatser. «Svikten demmes opp» — «Innsatsen samordnes» — «Det beste opplegg jeg har sett» (fylkesordfører Olsen, Finnmark). De regionale ulikhetene skal jevnes ut. Nord-Norge skal opp på samme nivå som resten av landet.

Styrkinga av den høyere utdanninga har alltid vært et av de viktigste utgangspunktene for en slik utjevning av regionale ulikheter. Universitetet i Tromsø er vel delvis et resultat av en slik tankegang. Skal man ruste opp landsdelen er det nødvendig å gi ungdommen et skikkelig utdannings-tilbud i landsdelen.

Man kan ikke satse på at høyere utdannet arbeidskraft fra andre deler av landet skal komme til landsdelen. (Noe legeproblematikken klart viser). Det vil alltid være et udiskutabelt behov for høyere utdannet arbeidskraft.

Dette stadfestes da også i aksjonsplanen. Utbygging av distriktshøgskolene i Alta og i Bodø

Lørdag 18. oktober var det demonstrasjon. Fremst i toget ble kista med lik rett til.

Regie

Førebels tal frå Statens lånekasse for utdanningsdersom framlegget om renteheving og reet

Lat oss sjå på to døme:

ANE FRA TROMSØ

Ane er frå Tromsø, har gått på vidaregåande skole og slapp å ta opp lån for desse tre åra. Ho tek sikte på eit h studie, som tyder ei studietid på 6 1/2 år.

Etter avslutta utdanning må Ane då rekne med, de nye framlegget vert vedteke, ei samla gjeldsbyrde på kr. av dette vert kr. 52.000 renter.

Tilbakebetalingstida er 20 år, slik at Ane må dei første (lav termin) årleg betale attende ca. 14.000 kroner, kroner kvar månad.

Dei neste 17 åra (høg termin) må ho betale årleg 23.000 eller vel 1900 kroner i månaden. I forhold til noverand ein auke på 23 pst.

er sentrale i statsbudsjettet. Også UiTø vil fortsatt ha en viss vekst.

UKLAR POLITIKK

Så kan en spørre seg, hva er sammenhengen i disse etter vår mening totalt motstridende utspillene.

På den ene siden en styrking av Nord-Norge for å rette opp regionale og sosiale skjevheter.

På den andre siden et økonomisk utspill overfor utdanningsfinansieringa som sammen med den nye skatte- og subsidiepolitikken vil føre til alt annet enn regional og sosial utjevning. Tvert imot vil vi hevde at nettopp Nord-Norge med de spesielle forholdene som eksisterer, vil rammes spesielt hardt av de nye ordningene.

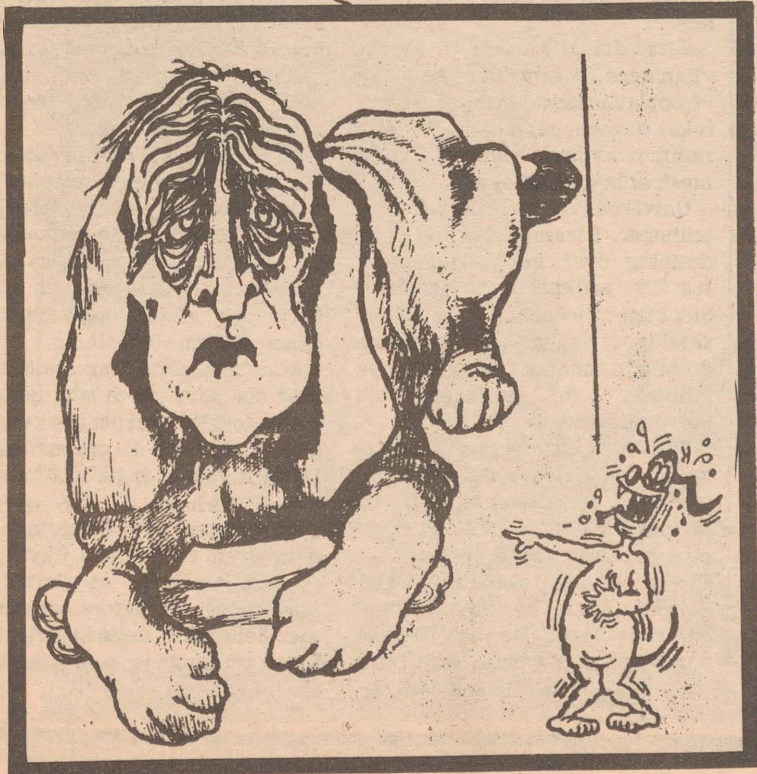
At dette er en riktig konstatering styrkes kraftig av det faktum at Einar Førde under sitt besøk i Tromsø 14/10 ikke vil se bort fra at de nye rentebestemmelsene kan komme til å undergrave aksjonsplanens målsettinger. («Nordlys» 15/10).

Dersom arbeiderpartiet mener noe med sitt snakk om lik rett til utdanning, bør de tenke seg om to ganger før de kjører gjennom de nye tiltakene.

Førde vil bremse veksten i Statens Lånekasse, jævel, men kom bare ikke og snakk om utjevning av sosiale og regionale skjevheter samtidig.

Til tross for at stateråden prøvde å forhindre aksjonen, ble det 13.10, fikk studentene konferanse med Lars Inge Terum i samtale med

ING LEFT TO LOOSE

Budsjettet i Tromsø. Her ser vi noen situasjonsbilder

empler:

at det vil bli ei drastisk heving av gjeldsbyrda, etida vert vedteke.

GAUTE FRA UTVÆR

Men Gaute kjem frå Utvær, så han må reise til Svartland for å få gå på vidaregåande skole. Foreldra hadde ikkje økonomisk høve til å dekke desse tre åra — Gaute måtte ta opp lån.

Etter dette bestemte han seg for å flytte til Tromsø for å studere ved universitetet og avlegge hovudfagseksamen.

Gaute må, etter avslutta hovudfagseksamen då rekna med ei samla gjeldsbyrde på 307.000 kroner — om lag 100.000 kroner av dette vert renter.

Dei første 3 åra må Gaute ut med 19.600 kroner årleg, medan han dei neste 17 åra må ut med om lag 35.000 kroner, eller 2900 kroner kva månad. Ein auke, i forhold til noverande ordning, på 30 pst.

Dersom Ane og Gaute blir gald i einannan, og flytter saman, ja, då kan vi tenke oss korleis det vil gå — økonomisk.

Inn bakvelen på et møte i Tromsø mandag protestene mot statsbudsjettet. Vi ser over

Vår leder

(Den beste vi noensinne har skrevet av).

Arbeiderpartiet hadde ikke en uheldig hånd med presentasjonen av skattepolitikken i valgkampen i fjor. De signaler som Regjeringen i det siste har gitt om de forestående skatteendringer, viser at Arbeiderpartiet nå står atskillig bedre rustet til å møte motstandere og velgere på dette punkt. Selv om detaljene i opplegget ennå ikke er kjent, tyder alt på at finansminister Ulf Sand vil presentere et opplegg for Stortinget i begynnelsen av oktober som vil bli forstått og vel mottatt i brede befolkningsgrupper. Avgifter er ikke skatt på samme måte som den skatten som kommer til fratrekk i lønningsspenen.

I avgiftspolitikken vil det foretas en sosial avveining. Den enkelte vil få mer å rutte med, enten til normalt forbruk og sparing eller til dyr luksus. Vi tror at de lettelsene som vil komme i det opplegg Regjeringen presenterer for Stortinget i høst, for mange vil oppleves som en reell bedring i familieøkonomien. (Kort utdrag av Arbeiderbladets leder 12/9-1980)

Uten å fornærme Morgenbladet mener vi å kunne si at

ØYSTEIN ASPAAS:

Budsjettforslaget kan skremme folk bort —

Eg har ikkje fått studert budsjettforslaget nøye enno, men kan alt no seie at det ikkje er lystelege utsikter for samskipnaden, seier Aspaas. Det er fleire faktorar som pressar økonomien til samskipnaden. For det første er det reelle tilskottet til drifta pr. student gått kraftig ned dei siste åra. Dessutan får vi ei stor auke på lønssida etter lønsoppgjøret i år. For det tredje pressast prisane på hybelhusa opp når lånevilkåra til husbanken blir strammare. Eg ser i auga ein vanskeleg situasjon for samskipnaden. Vi kan jo ikkje sjå bort frå studentane sin betalings-evne. Eg skjønar ikkje korleis vi skal greie å balansere budsjettet og samstundes gje eit sosialt akseptabelt tilbod til studentane. Vi kan jo ikkje blindt legge på prisane heller.

Dei overordna måla for samskipnaden må vere: 1. Halde velferdstilbudet til studentane på same nivå. 2. Begrense prisstigninga på våre varer og tenester og 3. Verne dei 85 arbeidsplassane i samskipnaden.

— Korleis ser du på forslaget om høgare rente og renter i studietida?

— Eg er samd i at renter i studietida vil ha ein uønska effekt på

dette er den beste avskrift vi noensinne har skrevet av Man spør seg selv: Kan det overhodet gjøres bedre?

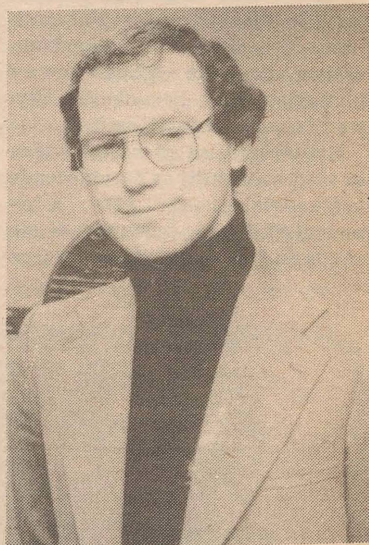
Svaret blir et klart NEI!!!
000Det er umulig!!!
på vegne av
NORSK DUSTEFORBUND
Darwin P. Erlandsen
President

P.S. Under debatten om hevelse av Statsrådenes gasjer nylig, skal Finansminister Ulf Sand ha fremmet følgende forslag til nytt valgspørsmål for Arbeiderpartiet: «LEV GODT — DØ TUNG» Stem på Det norske Arbeiderparti. Forslaget ble etter sigende ikke vedtatt. Et forslag fra Tor Halvorsen, spesielt beregnet på Bekleddningsarbeiderne, ble heller ikke vedtatt. Det skulle etter sigende lyde slik: «Vi er alle i samme båt — men det er 1. og 2. klasse». Stem med Det norske Arbeiderparti. D.S.

rekrutteringa til høgare utdanning, både sosialt og geografisk. I framtida ser det ut som det berre blir folk med lite behov for studielån — ressurssterke personar — som vil søke slik utdanning, seier Aspaas. Dette er lite ønskeleg — også for Arbeidarpartiet — vil eg tru. Isolert sett reduserer ikkje dette tiltaket studentøkonomien i studietida, men etterpå. Det kan skremme bort folk som kjem frå miljø der ein ikkje er vand til å ta opp store lån og satse store summer.

— Eg er forskrekka og overraska over dette forslaget. Det bryt med god tone i «utgreiings-Norge». Det vanlege er at ein offentleg komite kjem med ei utgreiing som blir sendt rundt på høyringsrunde. Seinare skal regjeringa legge det fram som melding i stortinget. Denne praksis blir no bryte fullstendig. I innstillinga frå utdanningsfinansieringsutvalet (UFU) står det ikkje eit ord om dette. Der har ein vurdert noverande ordninga opp mot ei ordning utan rente i det heile! Departementet skal legge fram ei melding om dette, men før ein kjem så langt, skjærer statsbudsjettet tvers gjennom utan at nokon instans har fått vurdert dette.

Når ein så veit at noverande finansminister Ulf Sand, var formann i UFU då innstillinga blei lagt fram, skjønar ein at dette kom som lyn frå klår himmel såvel på samskipnaden som studentane.

Øystein Aspaas, administrativ leiar ISL og styreformann i studentsamskipnaden.

Vi får berre for studentane si skyld håpe at dette punktet lar seg endre på, seier Aspaas som uttrykker forståing for dei aksjonane studentane har sett i gang. Han meiner (sjølv sagt) at det er ei bra linje så lenge studentane ikkje lar det gå utover samskipnaden.

Til slutt vil eg berre som administrativ leiar ved ISL legge til at eg trur det stemmer at renteforslaget særleg vil ramme humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag. Desse studia er forholdsvis lange, og folk vil naturleg nok kvi seg for å starte på slike fag hvis gjeldsbyrda blir alt for stor.

ÅSE HIORTH LERVIK:

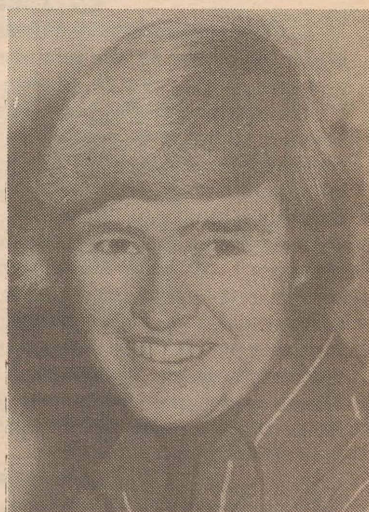
Eit dårleg forslag

Eg har skrivne under på protesten mot statsbudsjettet sitt forslag om renter i studietida, og eg synst det er eit dårleg forslag. Eg trur NSU har rett i at det vil skape større skiller mellom studentgruppene.

For jenter som har lyst til å studere, vil det bli eit større økonomisk løft. For kvinner er det ei større psykologisk barriere å ta på seg store lån. Kvinner har ofte mindre sjølvtilitt og dei vil ikkje tore å starte på eit studium som medfører ei så stor gjeld. Eg trur det vil slå særleg sterkt ut for ikkje heilt unge kvinner med familie, seier professor Ase Hiorth Lervik i sin kommentar til budsjettforslaget.

Dei samme barrierene som gjer seg gjeldande for kvinner, slår også ut for studentar for Nord-Norge. Vi vil få ei dårlegare rekruttering til høgare utdanning. Slik utdanning er ikkje så vanleg eit gode i Nord-Norge, og utgiftene er ofte større her enn elles i landet.

Når det gjeld universitetet i Tromsø, har vi fått få nye stillinger på 1981-budsjettet. I alt får heile universitetet tre nye mellomstillingar og ei hjelpestilling. Eg meiner det er for tidlig å få ein stopp i veksten ved Tromsø-universitetet alt no, seier Hiorth Lervik.

Ase Hiorth Lervik, pro-rector.

vik. Det blir vanskeleg å planlegge når dei økonomiske midlane er så begrensa. Vi kan ikkje gå ut med nye tilbod. Vi har gode røynsler med distanseundervisning i tysk og historie, men det blir ikkje høve til å opprette fleire slike tilbod. Det er synd, for det er stor etterspurnad etter distanseundervisning på ulike stader i landsdelen. På nordisk er vi blitt spurt om vi kan sette i gang med slik undervisning, men vi har knapt nok lærarar nok til å undervise dei som er i byen.

MOT KONKURS FOR STUDENTSAMSKIPNADENS BARNEHAGEDRIFT? —

Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø) er i dag ansvarlig for driften av fire barnehager (Maurtua, Tiriltoppen, Aurora og Huskestua). Av de tilsammen 124 plassene fordelt på ulike alderskategorier, disponerer studentene gjennom SiTø 41 plasser. De resterende disponeres av Universitetet, kommunen og fylkeskommunen. De ulike «brukerne» av Samskipnadens barnehager skytter til en viss andel til driften.

Driftsutgiftene til barnehagene er etter hvert blitt en dominerende kostnadsfaktor for SiTø. Kostnadsutviklingen innenfor denne sektoren har vært slik de senere

år at SiTø ikke er økonomisk i stand til å opprettholde driften av barnehagene Maurtua og Tiriltoppen utover 1981 dersom nåværende ordning m.h.t. kostnadsfordeling skal fortsette.

For å illustrere alvorret i situasjonen kan det nevnes at foreløpige beregninger for 1981-budsjettet for SiTø viser at nesten hele statstilskottet til sosiale og kulturelle tiltak (ca. 83 %) går til barnehagedriften. Etter at vi er blitt gjort kjent med hva vi kan vente oss i statstilskott for 1981 (jfr. presentasjonen av statsbudsjettet) synes situasjonen enda mer kritisk.

Slik situasjonen er i dag synes det tvingende nødvendig at vi får endret rammebetingelsene for drift av barnehagene. I denne sammenheng vil det være viktig å få bedret avtalen om kostnadsfordeling med Tromsø kommune som disponerer tilsammen 32 plasser i barnehagene Maurtua og Tiriltoppen. Gjeldende avtale som stammer fra 1973 går i korthet ut på:

1) Kommunen dekker først 1/3 av driftskostnadene mot å disponere 1/3 av plassene.

2) Hver av partene som disponerer plasser (herunder også kommunen) dekker sin del av underskuddet som fremkommer etter foreldrebetalning, statstilskott og ordinært kommunalt tilskott etter antall plasser som disponeres.

Dersom vi ser avtalen mellom SiTø og Tromsø kommune i forhold til tilsvarende avtaler mellom de andre samskipnadene og sine vertskommuner, ser vi klart at SiTø kommer klart dårligst ut. Generelt gjelder det for de andre samskipnadene at kommunen dekker hele underskuddet som fremkommer etter foreldrebetalning og statstilskott.

SiTø og Tromsø kommune vil i nærmeste fremtid begynne drøftinger for å forsøke å løse den krisa som er oppstått i barnehagesektoren. Disse drøftingene vil være av stor viktighet for studentene fordi de griper inn i studentenes velferdssituasjon og videre fordi de reiser sentrale

spørsmål om organiseringa av studentvelferden.

MULIGE LØSNINGER

Vi kan i prinsippet tenke oss to hovedtyper løsninger for å overkomme de problemer SiTø har på barnehagesektoren:

1) Kommunal overtakelse av barnehagene Maurtua og Tiriltoppen. Kommunen får dermed kontroll med uttaket av samtlige plasser og uttaket skjer etter kommunale regler (ingen øremerkete studentplasser).

2) Den nåværende ordning med SiTø som ansvarlig for driften av barnehagene samt ansvarlig for uttaket av øremerkete studentplasser opprettholdes. Samskipnaden søker å få i stand en ny avtale for kostnadsfordeling som bringer SiTø mest mulig på linje med de andre samskipnadene m.h.t. økonomisk belastning.

Hvordan står så disse to alternativene i forhold til studentenes velferdspolitiske standpunkter? Norsk studentunion (NSU) har lenge gjort seg til talsmann for ei nedbygging av samskipnads-systemet og i forlengelsen av dette at velferdsarbeidet for de utdanningssøkende skal overlates til det offentlige. Samskipnaden som organisasjonsform betraktes som et «skinndemokrati» p.g.a. at det vil måtte oppstå konflikter mellom det å drive forretningsmessig ansvarlig og det å tilby studentvelferd som står i forhold til studentøkonomien. Kommunal

overtakelse av barnehagene vil i dette perspektivet være et skritt i riktig retning.

Vi kan alle være enige om at det er et kommunalt ansvar å gi et tilfredsstillende barnehagetilbud, også til studentene, og at det ideelt sett skulle være unødvendig for SiTø å involvere seg i barnehagesektoren. Dersom vi imidlertid har som utgangspunkt at samsvaret mellom idealer og realiteter er heller dårlig, må vi diskutere på hvilken måte vi på kort sikt skal kunne overkomme den barrieren som mangel på barnehageplasser er for småbarnsforeldre som søker utdanning. Vil kommunal overtakelse av samskipnadens barnehager være et skritt i riktig retning sett i dette perspektivet? Vil det at ordningen med øremerkete studentplasser faller bort heller føre til ei forverring av en allerede mager studentvelferd?

Det er i dette perspektivet vi må diskutere de alvorlige økonomiske problemene barnehagesida ved SiTø sin totale drift er kommet opp i og det er i dette perspektivet vi må velge hvilket løsningsalternativ vi som studentrepresentanter i SiTø skal lande på. Det er derfor viktig at vi får i gang en debatt i studentpolitiske fora omkring organiseringa av studentvelferden generelt og barnehagekrisa for SiTø spesielt.

Trond Larsen
Stud.repr. i SiTø

Vi VIL HA barnehager fordi vi trives der og for at MAMMA også skal få gå på skole!

Studielån, en almisse? —

Et regneeksempel fra Tyskland

«At dere tør ta opp lån!» er det utbruddet som står igjen etter enhver diskusjon om studiefinansiering, diskusjoner som ble ført før, og i særdeleshet etter at statsbudsjettet ble lagt fram av regjeringen. At motstanden imot løpende renter i studietida og imot ei skjerpning av lånevilkårene ikke er det samme som å be om en almisse, kan forklares med et eksempel fra studiereglementet i Tyskland.

EN LIBERAL LOV . . .

I sin nåværende form gir loven full støtte til elever i videregående skoler, studenter og alle som er i utdanning, dersom foreldrenes inntekt ikke overskrider ca. 65.000,- nkr. pr. år. Omregnet til norske forhold får man ca. 26.000,- nkr. utbetalt som høyeste sats pr. år. Stipendandelen utgjør 80 %, mens låneandelen avbetales innen 23 år og er rentefri hele tida. Avbetalinga begynner først tre år etter at det siste utdanningstrinnet er avsluttet. Opparbeidet studielån etter fem års utdanning, blir da ca. 24.000,- nkr.

Loven kalles for Bafög (Bundesausbildungsförderungsgesetz), og ble vedtatt i 1972 som kjernestykket av en liberal utdanningspolitikk, med lik rett til utdanning som mål. Bafög oppfattes som et rettfærdig krav, ikke som en gave fra statens side. Et fungerende moderne samfunn trenger kvalifiserte yrkesgrupper og et høyt utdanningsnivå hos hele befolkningen. Utdanningen er nøkkelen til alle posisjoner i samfunnet og dermed til like muligheter. Et demokrati krever dette og derav avledes retten til å få støtte av staten, hvis ikke studentene har noen andre midler.

SOM MA FORSVARES!

Bafög som et av de viktigste bidrag til lik rett til utdanning og sikring av en bred rekruttering, måtte forsvares hardt mot seks revideringer, alle med det formål å redusere lånemulighetene. Samholdet mellom Studentunionene, fagforbundene og studentsamskipnadene oppnådde at Bafög ikke fullstendig ble objekt for finanspolitiske spekulasjoner.

Økonomisk sett står det ikke dårlig til, men før man får lånet må man gjennomgå papirmølla, krangle med byråkratiet og til sist en skarp inntektskontroll av søker og søkers foreldre. Studielengden for de enkelte fag er strengt fastlagt, og problemer oppstår når en vil skifte fag. Ofte resulterer dette i stipendstopp eller det kreves omstendelige og pinlige undersøkelser av privatlivet, fra myndighetenes side. Det er tilsynelatende prisen for en større sosial rettferdighet, og heller ikke den eneste innblanding fra den tyske stats side i sine «kritiske borgeres» liv.

Vaktsomheten må fremdeles være rettet mot en videre undergravning av våre tilkjempede rettigheter og disse må forsvares her i Norge som i Tyskland.

STUDIEFINANSIERING OG DISIPLINERING

Fagkritikk og disiplinering er omgrep som stundom svirrar rundt i borda i kantinene på universitetet. Mange av oss meiner at vi må arbeide i mot strukturar og reformer, som fører til auka disiplinering. Vi meiner også det er viktig at studentane utviklar eit kritisk tilhøve til faget og den samfunnsmessige samanhengen det inngår i.

STUDIESTRUKTURENDRINGAR

A lage høgre utdanning er dyrt, og krav om omlegging og effektivisering av studiene pressar seg fram. Frå slutten av 60-talet har den høgre utdanninga vore under omforming.

Først var det universitetene som har gjennomgått endringar. Det regionale høgskolesystemet har på mange måtar verka som ei brekkstong for endringar i universitetssystemet. Tilsynelatende framstår derimot endringane som universitetsinitierte tiltak. Universitetene må forholde seg til det regionale høgskolesystemet sine intensjonar og målsetting.

Gradstrukturen vert lagt om, og studietida nedkorta. Fagoppleggja vert stadig meir prega av kurs og vektalsystem — noko som i sin tur vil auke talet på eksamenar.

Førebuande prøver (ex.phil.) er og truga. Gjennom gradvise endringar i studiestrukturen, vil denne obligatoriske inngangsporten til høgre utdanning kunne forsvinne.

Kort oppsummert kan vi seie at dei element og strukturar som kunne gjere refleksjon, tverrfagleg og kritisk omgang med

studiene mogleg, gradvis og systematisk vert borte.

STUDIEFINANSIERING

Ved sida av dette vert studiefinansieringssituasjonen stadig dårlegare, noko som sjølvstøtt berre forsterkar dei ovanfor nemnde tendensane.

Lånevilkåra er skjerpja. I fjor vart tilbakebetalingstida nedkorta og renta på studielån heva. I år skal renta hevast endå meir — i tillegg skal ho no gjelde frå studiestart.

Dei reduserte løyvingane til Studentsamskipnaden vil føre til høgre prisar og dårlegare tilbod på bustader, dagheims plassar og kantiner.

På toppen av det heile vil framlegget til skatteomlegging ramme studentane hardt. Vi får ingen glede av ein skattelette på 5 %. Derimot vil vi merka hardt at subsidiane på viktige forbruksvarer og tenester vert teke bort.

DISIPLINERING

Konsekvensen av dette vil gje seg utslag på to plan, for det første på rekrutteringa til høgre utdanning, og for det andre på studiefinansieringssituasjonen til studentane.

Tanken på at ein etter endt hovudfagsutdanning står med 200.000 kroner i gjeldsbyrde, med månadslege gjeldskrav på mellom 1500 og 2000 kroner

månaden, sorterar ganske godt rekrutteringa.

I tillegg må stadig fleire studentar rekne med å ta deltidsarbeid ved sida av studiene. Dette fører i praksis til at dei vert ufrivillig «deltidsstudentar» — dei er berre innom på universitetet før og etter arbeid.

Jean Paul Sartre opererte med eit skille mellom to grupper åndsarbeidarar, «den praktiske vitens teknikere» og «intellektuelle». Til skilnad frå den første gruppa er «intellektuelle», enkelt sagt, også opptatt av, og tek stilling til spørsmål som ligg utanfor deira samfunnsbestemte kompetanseområde.

Målet vårt må vere å arbeide i mot at universiteta utdannar for mange av typen «den praktiske vitens teknikere».

Gjennom m.a. fagkritisk verksemd må vi i staden arbeide for at universiteta stimulerar til intellektuell verksamd, i Sartre si tyding av omgrepet.

Dette kan også vere ein motstrategi mot auka disiplinering. Difor må vi ta opp kampen mot strukturar og reformer som vil undergrave dette.

Sosialistisk Front,
Lars Inge Terum

ENKEL, GOD ROCK FRA LUMBAGO

Lumbago,
«Alt og litt ekstra»,
Polydor 1980.

Anmeldt av
Rune Hagen

Når det om noen måneder skal gjøres opp status over norsk rock ved begynnelsen av 1980-åra, skulle konklusjonen være klar. Det har aldri før stått så bra til med norsk rock. 1980 er allerede utropt til året da norsk rock slo ut i full blomst. Fortsetter det slik skulle vi ha mye bra i

skyldt. Dessuten er Mortens bakgrunn ikke uinteressant for de tekstene han har skrevet.

Som ungdom var Jørgensen lenge og ivrig medlem av m-l bevegelsen. På midten av 70-tallet blei AKP-gruppas dogmatiske posisjon for mye for gutten. Så fulgte det et lengre utmeldel-

AKP/SV-gruppen.

Nå vil det være litt feilaktig å fokusere det hele rundt den unge Jørgensen — han ville ikke ha vært mye verdt uten de tre emnente medmusikantene, — men skal det pekes på noe ekstra med dette albumet, må det bli tekstene. De er tildels glimrende.

ten når utover det gjennomsnittlige. Derimot er «Familleliv» bedre. Her er temaet stereotypen i kjernefamiliens intimsfære: «Familieliv/Hvor er avisa?/Familieliv/Kom hit å spis, barn/Familieliv/Far hviler middag/familieliv». Både musikkalsk og tekstmessig er «Mellom

gitarspill. Etter et lengre forspill, som gjerne kunne ha vært lengre, kommer Mortens sang inn — han synger om at han var lei av alle stiene som ikke førte fram. Dette må da være en høyst personlig låt, hvor Morten vet hva han har gått trott av, men lurer likevel på om de nye klærne er hans eller keiser'ns. Er han likevel usikker på rocke-profesjonens saliggjørelse?

Albumets roligste låt er balladen «Ikke Gå». Etter min mening er dette platas desidert beste spor. Traumatiske barnomsopplevelser er bakgrunnen for bønner om at du ikke må gå.

LUMBAGO. Fra venstre Trond, Stein, Morten og Thanasis.

vente. På den ene sida har 1980 frambrakt pønk-ny-bølge retninga med grupper som Blaupunkt, Kjøtt, Hærverk og på den andre siden mer tradisjonell rock fra Stavangerensemblet, Young Lords, Tornerose. Og det finnes mange, mange flere navn.

Et av de siste trinn på denne positive utviklinga er Oslo-gruppa Lumbago. I vår slapp de ut singelen «Gi meg noe ekte» og nå foreligger albumet «Alt og litt ekstra». De fire som utgjør Lumbago er: Trond A. Larsen — Trommer og sang, Thanasis Zlatanov, grekeren, som trakterer gitarene i gruppa, Stein T. Gulbrandsen — bass, vokalist og ansvarlig for samtlige tekster på de tolv låtene er Morten Jørgensen.

FRA AKP VIA SV TIL ROCKEMUSIKER

Lumbago har uttalt at de er lut lei av å høre om Mortens politiske fortid. Til tross for dette kan jeg ikke unngå å rippe litt opp i den her. Og siden dette leses i ei studentavis, er jeg kanskje un-

sessskriv, som blei godt mottatt av universitetets SV i Oslo. Og det tok ikke lang tid før Morten var ledende i organisasjonen, og fra landets frieste talerstol tordnet han mot AKP og talte varmt for sosialismen. Men den unge Morten hadde ikke bare politiske egenskaper: På SVs første landsmøte stilte han opp sammen med gruppa Byguerillaen Lumbago utkledd i froskemansdrakt og spilte opp til dans. Det blei litt av et sjokk for de uforberedte SV-representantene. Morten og co. skremte vettet av kose SVerne og sinte innlegg fulgte i NY Tid. Den slags urban betongstøy ville man ikke vite noe av. Om det var denne mangel på respons eller andre ting som fikk den energiske Morten til å gi opp troen på SV, skal være usagt. Iallfall mistet han etterhvert SV-gløden, blei for ei stund musikkannemelder i Ny Tid før han trakk seg helt ut og dukket opp som profesjonell rockesanger i Lumbago. Og her hører han hjemme. Hans potensialiteter kommer mer til sin rett innenfor Lumbago enn i

Noe som for øvrig er et særpreg innen norsk rock for tida.

Tekstene er hentet fra hverdagsmiljøet og tema blir gjerne trukket ut i det ekstreme og groteske. Rammen rundt tekstene er enkel, men god rockemusikk, ofte mer inspirert av 60-års musikk (a la Rolling Stones og Shadows) enn ny-bølge retninga. Samtidig aner vi også musikerens bakgrunn i jazz og blues. Morten og Trond som synger på de fleste låtene, gjør det med en aggressiv, men klar stemme — noe som gjør at man aldri har problemer med å oppfatte tekstene. Alt dette (og mere til) gjør albumet til et originalt, særpregt og anbefalelsesverdige vinyl-produkt.

FRA THOMAS TIL BERIT

Plata åpner, ikke helt overbevisende, med låten om skoleeleven Thomas som kaster kniv etter læreren. Altså Lumbagos utlegging av disiplinærproblemer i skola. «Visne Roser» er noe mer rolig med variasjoner over et dødskjedelig mellomlagsmiljø. Heller ikke denne lå-

tepp og bånd» et av platas absolutte høydepunkt. Musikken veksler mellom jazzrock og mer kommersielle poprytmer. Flere skulle kjenne seg igjen i Mortens tekst hvor det fortvilt spørres etter hvorfor det ikke er piggetrødsperring mellom topp og bånd.

F.eks. kan toppen være ei herlig elskovsnatt, og forbindelsen og dermed bunnen blir honorérsymptomene noen dager etter. Biografi-låten «Fatter'n min» er rolig og blues-preget. Såpass kjedelig at man liksom godt kan springe over til neste godbit som avslutter første sida: «Berit har fått leggene barbert». Her beskrives verden hvordan den tar seg ut fra et taxi-vindu på morgenvisten på vei hjem etter nattens fest. En dyster låt understreket av kontante reggae-rytmer. Råstilig tekst: «Vi ser folk som skal på jobb/og vi er glad fordi vi slipper det», og på samme måte som Berit får leggene sine barbert, blir bankenes biler polert.

«Keiser'ns nye klær» åpner side 2 med Zlatanovs drivende

Får frysninger av å høre låta. Perfekt samarbeid mellom musikk og sang. «Aldri Mer» — en standard-melodi om sjølsentreringa og mangelen på solidaritet i de menneskelige omgangsformer. «Limbo» burde aldri ha vært tatt med på plata, eksperimentelt mislykket som låten er. «Den andre sida av spillet» hever seg over gjennomsnittet. Her er det også kritikk av visse sjølopplevde politiske miljøer. Plata avsluttes med tittelkuttet «Alt og litt ekstra». Et drivende, fengende godt og optimistisk nummer. Solid kritikk av all slags disiplinering og autoritetstro. Musikken er sterkt Stonesinspirert, men Lumbago viser at det ennå kan gjøres mye ut av et velbrukt musikktema.

Alt i alt ei av de bedre norske LP'ene på lang tid som de fleste med sans for rock burde anskaffe seg. Spesielt vil jeg anbefale «Alt og litt ekstra» til SVerne — albumet vil friske opp i den ofte så kjedelige platesamlinga dokkers. Og dette er politisk musikk, men heldigvis i anti-parole utgave.

Samtale med studentpresten:

«Forholdet mellom kirke og stat uholdbart»

Bakgrunnen for denne artikkelen har sin opprinnelse i en illustrasjon vi brukte til en artikkel om krisesentret i Tromsø: En prest som tar kvelertak på en kvinne — «det er makt i de foldede

hender». Da vi fikk høre at det i visse kristne universitetskretser ble reagert med surmuling: Studentavisa bygger opp om myten om kirka som kvinneundertrykkende!

Studentprest Knut Olstad på sitt kontor på teoribygget.

Vi mente og mener fremdeles at kirka fungerer kvinnekriminerende så da kritikken kom oss for øre, bestemte vi oss for å ta kontakt med studentpresten. Det var lettere sagt enn gjort, han svarte aldri på telefonen, ingen studenter vi spurte hadde sett han, og da vi tilslutt trodde nummeret som sto i katalogen var forelda, tok vi kontakt med samskipnaden. Vi tenkte at sida det var velferdsorganisasjonen vår, og studentpresten var en del av velferdstilbudet, visste sikkert noen der beskjed. Men der hadde de aldri hørt om studentpresten.

— Med utgangspunkt i vår stadig forverra velferd, skred vi til dyst med strid i blikket. Vi ønsket å fokusere på studentpresten som institusjon.

— Hadde det ikke vært bedre med en psykolog eller lege, slik at de midlene som brukes av studentenes velferdsbudsjett kunne komme flere enn Kristent Forums medlemmer til gode?

— Men der fikk vi den. Det finnes naturligvis ingen velferd for studentene. Studentpresten er eksternt finansiert — av kirka. Men han mener at det er behov for en bedriftshelsetjeneste på universitetet, og i den ønsker han sjøl å inngå.

— Så tilbake til utgangspunktet. Er kirka kvinneundertrykkende? Vi diskuterte spørsmål som kvinnelige prester, sjølbestemt abort, likestilling og seksuell liv med studentpresten.

— For å ta det siste først. Studentpresten er ikke i takt med sin «menighet». Det kan man da hel-

ler ikke helt vente av noen som er utdanna ved menighetsfakultetet, den konservative teologiens høyborg.

Deretter kom vi inn på kirkens forhold til familien og seksualitet. Han mente at samliv før ekteskapet var uakseptabelt i følge Bibelen, og han som rådgiver var bundet av normene i denne, dvs. at et samliv skal ha offentlig karakter og være livsvarig forpliktende.

Vi forsøkte oss forsiktig frem på med et «ja, men er ikke ekteskapet som institusjon av atskillig nyere dato enn Bibelen. Det hjalp ikke.

Så var det spørsmålet om kvinnelige prester. Det syntes presten vår var et vanskelig spørsmål. Ut fra Paulus formaninger hadde han ikke helt latt seg overbevise om at det var rett for en kvinne å være prest. —

Men han presiserte at kvinnelige prester var noe vi måtte leve med, og de gjorde sikkert en god jobb. I alle fall så var det mange kvinner som arbeider i kirka og alt arbeid er jo like bra og likeverdige.

Vi synes også at alt arbeid er like bra, men vi forsøkte oss likevel med at vi mener om det ikke var så at sålange kvinnene måtte befinne seg nederst i makthierarkiet, så var deres muligheter til innflytelse vel begrensa?

— Studentpresten er naturligvis i mot sjølbestemt abort. Kirka har jo en sterk forpliktelse til å ivare-

ta menneskerettighetene. Han ga Børre Knudsen sin fulle støtte.

— Vi syntes dette med kirkas sterke engasjement høstes vel og bra ut, men hva med menneskerettighetene i Latin-Amerika, i Sør-Afrika og for det palestinske folket?

Her dreier det seg da tross alt om allerede eksisterende menneskeliv. Hvorfor er det ingen prester som legger ned sine embeter i protest mot alt dette?

— Kirka er engasjert i dette spørsmålet. Vi støtter Charta-77, opposisjonen i Øst-Europa. Men vi støtter ingen av frigjøringsbevegelsene åpent. Det ville også være problematisk å støtte en frigjøringsbevegelse som ikke støtter den kristne tro, og som ikke er for fri religionsutfoldelse. Ellers har jeg ikke engasjert meg nok i dette spørsmålet til å uttale meg. Men jeg kan også se at det er et problem at så få innen den norske kirke er engasjert i krenking av menneskerettighetene.

— Hva med Hognestad? Kirka har jo et overordna budskap om nestekjærlighet. For oss som står utenfor virker det ikke særlig «kjærlig» å behandle Hognestad på den måten han har blitt behandla på?

— Hognestad avviker så mye fra det tradisjonelle bibelsynet at jeg synes det er problematisk at han er prest. Men det står jo et menneske midt i det hele, og det må vi ta hensyn til. Likevel, kirka har et grunnlag vi må være lojale overfor.

— Debatten om statskirkeordninga er igjen kommet i fokus. Hva er ditt syn på statskirkeordninga?

Sekulariseringa gjør at forholdet mellom kirke og stat blir mer og mer uholdbart. Kirka får ikke være kirke, og staten får ikke være stat. En splittelse vil gi større religionsfrihet. Vi kan ikke bare opprettholde ordninga pga. økonomiske støtteordninger, eller for å være støttespillere for sosialdemokratiet.

Det byr en imot — spesielt unge prester — å bare skulle være

seremonimestrer. Ingen hører på hva de sier.

Tilslutt spurte vi studentpresten om hva han som har vært feltprest, mente om forhåndslagringssaken?

«— Jeg er overbevist om at atomrustningskappløpet er nådd vanvittig langt. Jeg er imot utplassering av nye atomvåpen, og skeptisk til forhåndslagring. Jeg er redd for at Norge skal bli en for stor del av USAs atomstrategi. — Det siste kunne studentavisas utsendte bare slutte oss uforbeholdt til.

Hvorfor er det viktig å melde seg ut av statskirka?

Vi har nå fått i tale styreleder Bjørn Meyer i Human-Etisk Forbund i Troms og Finnmark. Og dere er vel glade for at folk melder seg ut av statskirken?

— Selvsagt er vi det, selv om det ikke er vår oppgave å bekjempe statskirken så viser det seg at vi stadig har konflikt med den. Dessuten legger statskirken med sitt organisasjonsapparat og sin tyngde av passive medlemmer en klam hand over store deler av norsk kulturliv. Men heldigvis er det i dag mange som aner hvilke konsekvenser et passivt statskirke-medlemskap fører til og mange tar også konsekvensen der av, derfor har vi hatt en økende utmelding i løpet av syttiårene.

En kan si at statskirkesystemet er uforenelig med menneskerettighetene. Etter menneskerettighetene har alle rett til tanke, tros- og religionsfrihet, men dette lar seg ikke forene med et statskirkesystem. Dette har vi klart fått demonstrert i vårt land hvor de fleste kommuner etter press fra kristen-

fronten har vedtatt kristne formålsparagrafer for sine barnehager ved blant annet å henvise til Grunnlovens paragraf 2, annet ledd, som er Grunnlovens Statskirkeparagraf.

— Har dere imot kristendom da?

— Vi har intet imot at folk er kristne så lenge det er en privatsak. Men når kristne ønsker å presse kristen forkynnelse inn i sosiale institusjoner drevet for offentlige midler synes jeg de begynner å bli vel freidige, selv om begrunnelsen er at folkeflertallet doper sine barn og står i statskirken.

I vårt land finner vi mange forskjellige livssyn, og slik bør det være. Det er derfor for galt at stat og kommune skal være nødt til å støtte ett enkelt av disse livssyn nemlig den Evangeliske Lutherske sekt.

Dessverre ser det ikke ut til at politikerne har det politiske mot som skal til for å skille stat og kirke da den kommende utredning om saken ser ut til å konkludere med at vi fortsatt vil måtte slite med statskirke enda

noen år. En vesentlig årsak til dette er statskirkens passive medlemmer. Etter gallupundersøkelser finnes det ikke mer enn 24 % personlig kristne her i landet og statskirken hadde en oppslutning på 95 % i 1970.

— Er det galt å benytte seg av kirkens seremonier?

— Det spørs hvordan en ser det, men vi bør ha det klart for oss at det som i dag legaliserer statskirken er dens formelle oppslutning og bruken av kirken som ritualmester. Dette gir kirken gode kort på hånden da det spiller liten rolle om folk er uenige med statskirken i enkelt saker når kirken likevel kan føle seg trygg på at de vil benytte dens seremonier, og spesielt den kirkelige dåp som er kirkens innmeldingsseremoni og som sådan selve statskirkens fundament.

— Til slutt, hvordan ser dere på likestillingen mellom kjønnene?

— Vi er ikke belastet med noen gamle gulnede, såkalte hellige skrifter som skal inneholde den

såkalte sannhet. Eller som skal inneholde den endelige formel for det lykkelige samliv. Vi prøver derfor ikke slik som mange kristne å kopiere samfunnsforholdene i det gamle patriarkalske Israel, hvor mannen etter det Paulus skriver var kvinnens overordnede. Arbeidet for likeverd og likestilling mellom kjønnene er et viktig ledd i arbeidet for et mere humant samfunn. Men nært knyttet til likestillingsproblemen er også problemene med samlivsformene, og ekteskapet i tradisjonell forstand må en i dag si er lite egnet til å fremme likestillingen mellom kjønnene. Personlig anser jeg det derfor som positivt at vi i dag har mulighet til å velge flere samlivsformer blant annet avtalt samliv som også kalles papirløst ekteskap. For mange mennesker er denne samlivsformen den eneste mulighet til å inngå et forpliktende samliv med et annet menneske da de ikke kan eller vil gifte seg med den person de ønsker å leve sammen med.

«AKSJON UT AV STATSKIRKA»

I år er det folketelling og et av spørsmålene som går igjen ved folketellingene er om en tilhører et trossamfunn/eventuelt intet trossamfunn.

Vi har her i Tromsø et sekretariat for «Aksjon Ut av Statskirken» og regionssekretær Jan Berger:

Hvorfor er det så viktig at folk melder seg ut av statskirken?

Fordi statskirken strider mot de demokratiske idealer, særlig når et mindretall av befolkningen regner seg som personlig kristne. På lengre sikt er vårt mål å få skilt kirken ut av staten. I år er det viktig å merke seg at dersom en står i statskirken ved folketellingen første november, så vil en være med å pynte på kirkens statistikker ut over i åttiårene.

— Har AUS mange medlemmer?

— AUS er ingen pressorganisasjon, men en serviceorganisasjon for folk som ønsker å melde seg ut av statskirken, vi har derfor ingen medlemmer, men derimot medarbeidere.

— I fjor var det 7.000 som meldte seg ut, dere betyr vel lite for kirken?

— Utmeldingstallene er ikke i seg selv så store, men de har økt med hundre prosent siden vi startet her, selv om vi som en liten organisasjon har vanskelig for å

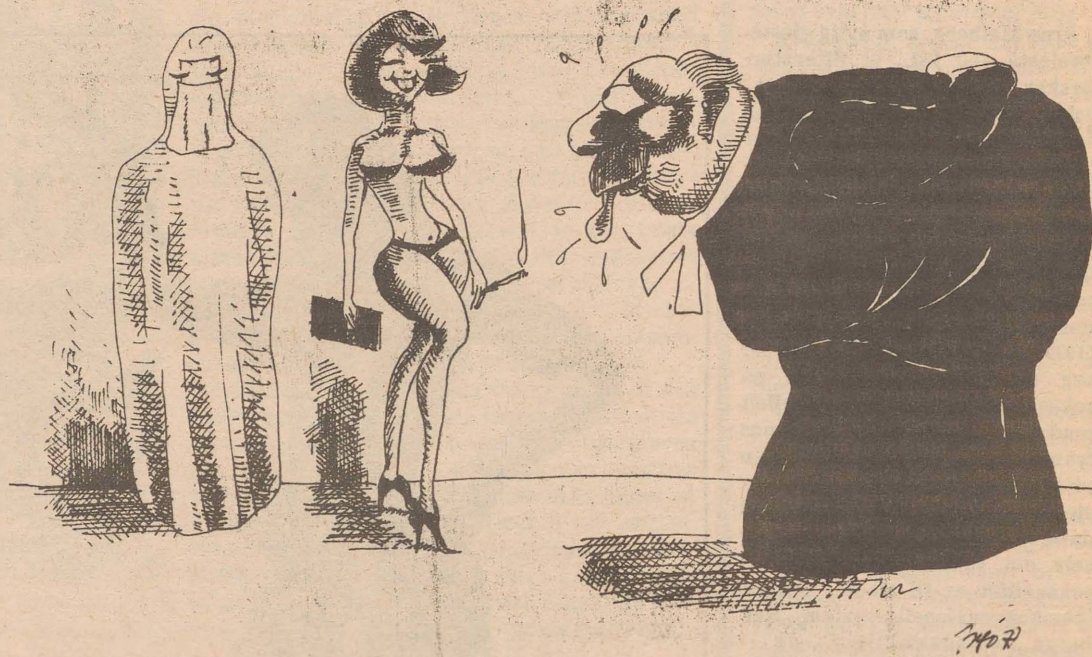
nå fram. Våre beste medarbeidere er statskirkens presteskap, hver gang de gjør et sprell så som demonutdrivelse og andre ekstreme utslag av kvinneundertrykking får vi ekstra mange henvendelser.

— Har dere fått mange til å melde seg ut?

— Vi vet ikke, men i løpet av syttiårene har 3.400 personer meldt seg ut i Troms og Finnmark. En annen gledelig utvikling er nedgangen i bruk av kirkelige ritualer. Det kan nevnes at i dag foretas mer enn en tredel av vigslene uten kirkelig innblanding. Av større betydning er det at mange barn ikke lenger blir innmeldt i kirken, da dåpshallene har vist en gledelig nedgang de siste årene. Dette er verdt å merke seg da dåpen er statskirkens fundament.

— Til slutt, er det prestene dere vil til livs?

— Nei, prestene er vel for de kristne. Vi henvender oss til de som står i statskirken uten å være kristne.

Er kirka kvinneundertrykkende?

Kontraktforskning ved UiTø

Av Anne Tolland

På universitetsstyremøtet 7.5.80 vedtok Styret at det skulle nedsettes et utvalg som skulle drøfte hvilken holdning UiTø skal ha m.h.t. prosjekter som helt eller delvis er finansiert av oljeselskaper.

Under behandling av tidligere saker var det ytre ønske om å ta opp en prinsipiell diskusjon angående emnet.

Utvalget utarbeidet et grunnlag for debatten som ble ført i Universitetstinget 5.6.80.

Diskusjonsgrunnlaget besto av klart forskjellige måter å løse denne typen forskningsoppdrag på, og var derfor ingen ferdig innstilling.

Utvalget tok følgende standpunkt: Oljepenger skal ikke behandles anderledes enn annen kontrakt- og oppdragsforskning. Det kunne også tenke seg en strengere linje overfor privat finansiert forskning enn offentlig finansiert.

Prosjekter støttet av forskningsråd, fonds eller gaver regnes ikke som kontraktforskning.

Instituttene ved UiTø har i varierende grad engasjert seg i finansiert forskning, (mest engasjert er IMV, ISV, IFF i følge oppgitte data). Nesten alle institutt har prosjekter i regi av div. forskningsråd. Det relative beskjedne omfanget denne typen forskning har her ved universitetet grunnlag av mange ut fra personellmessige og materielle ressurser, og at man ikke har noen tilfredsstillende løsning på arbeidsgiveransvaret. Hovedtyngden av kontraktforskningen er basert på avtaler mellom enkeltforskere og oppdragsgivere. Som unntak her er IMV som ut-

fører denne forskning i instituttets regi og med ansvaret hvilende på dette. Den administrative kontrollen i dag er ved de andre instituttene relativ beskjeden.

PRINSIPIELL HOLDNING TIL OLJEKONTRAKTER

Selv om man mener at oljekontrakter skal behandles likt som annen oppdragsforskning, så løser dette ikke spørsmålet om holdninger, fordi det foreligger ikke faste regler for denne typen forskning. Utvalget diskuterte ikke permanente regler for kontraktforskning generelt, men anså det naturlig å dra nytte av det arbeidet som er lagt ned i de diskusjoner som allerede er ført m.h.t. universitetets praktiske politikk overfor oljefinansiert forskning.

HVA ER FORDELAKTIG FOR UNIVERSITETET?

En negativ side ved kontraktforskning vil være at oppdragsgiverne ville kunne overta styringen av universitetets utvikling ved å kanalisere fast personell og ressurser inn i eksternt definerte prosjekter. Positive sider ville være at universitetet kommer i kontakt med næringslivet i landsdelen, pluss at tilførte midler kunne hjelpe til med å starte opp ønskede aktiviteter.

Oljeprosjekter må være tidsbegrenset og ikke forutsette økning i instituttens faste bemanning. Langtidsprosjekter er å foretrekke («arbeidsro», kompetanseoppbygging).

Utvalget mente også at man måtte hindre at kontraktforskning førte til omprioritering av utbyggingplaner, men at det kunne

være bra om denne virksomheten ga en systematisk og målrettet ekstraaktivitet som ledet opp til planlagt virksomhet.

Universitetet bør føle ansvar for å bistå med sin kompetanse på de felter der næringslivet ber om hjelp.

(som kan gi gevinster i form av sysselsetting og økt næringsaktivitet)

Interesse for prosjekter kan måles ut fra den egentlig en navngitt forsker er villig til å legge ned i prosjektet.

SAKSGANGEN

På departementshold er man ikke enig om i hvilken grad man ønsker sentralstyring.

Utvalget stiller seg skeptisk til opprettelse av et sentralt utvalg som skal behandle kontraktforskningssaker. Utvalget kan tenke seg 2 modeller.

Sentral modell: Styret avgjør om henvendelser har livets rett, uten forutgående drøfting med instituttene, samt utøver kontroll (evt. med en viss delegering til instituttplan)

Desentralisert modell: henvendelser rettes fagområde, og at den endelige avgjørelse tas av styret i henhold til universitetets overordnede målsetninger.

OPPSUMMERING

Utvalget stilte opp maksimum- og minimums modeller m.h.t. kriterier for bedømmelse av enkeltkontrakter og hvordan tilstrekkelig kontroll kunne tenkes utført.

Ved å avgi stemmer for de forskjellige modellene kunne da Tinget signalisere sitt syn på denne typen kontraktforskning.

Forum for Kristne Sosialister

Hva er «Forum for Kristne Sosialister (FKS)?

FKS's vedtekter pgf. 1. sier følgende:

FKS er en bevegelse som har til formål å samle kristne som støtter de undertrykte og utbytta i alle land i deres kamp for frigjøring!

— Kjemper for å avskaffe det kapitalistiske system og erstatte det med ei sosialistisk samfunnsordning.

FKS er åpen for kristne fra alle trossamfunn såvel som kristne uten kirketilhørighet.

FKS er partipolitisk uavhengig.

FKS ble offisielt startet i 1971. Den er en landsomfattende organisasjon som mellom sommerstevnene annet hvert år (i 1980 på Elverum) driver sin utadrettede virksomhet via noen ganske få lokale grupper. Dvs. FKS er ikke stort, men håper å bli større.

I Tromsø finnes det ei virksom gruppe som har eksistert i flere år. FKS Tromsø har bl.a. arrangert en del åpne møter med temaer som f. eks. «arbeid og utbytting, Israel — Guds utvalgte folk, eller en imperalistisk makt?», Namibia m.m. Men siden forrige høst ble det en foreløpig stopp av slike arrangementer. Kreftene har vært konsentrert om ei innsamling av leker og klær til barn i palestinske flyktningeleire i Libanon. Resultatet var svært så bra. Omkring 60 større pakker ble sendt avgårde.

Dette semesteret starter FKS Tromsø opp først søndag 26.10., men håpet er at mange finner veien dit for det. På programmet står bl.a. lysbilder fra Guatemala. Se ellers særskilt opphengt plakater. Møtet blir for øvrig hos Karl Thomassen Petersborggata 21-29, kl. 20.00.

FKS er ikke en organisasjon Innen Den norske kirke eller et politisk parti. FKS er et møtested hvor man kommer sammen, utveksler erfaring og diskuterer teologiske og politiske spørsmål. Derfor, interesserte er velkommen uansett trosretning og politisk overbevisning.

FKS gir også ut avisa «SALT».

Inger J. Grunnvoll

Bokanmeldelse av Øystein Rottem:

Den gamle mannsrolle i krise?

Arne Melberg, som nylig gjesteforeleste ved ISL, er litteraturforsker ved Universitetet i Stockholm. I 1973 publiserte han en doktoravhandling om Lars Ahlins forfatterskap, På väg från realismen. I Realitet og utopi (1978) tar han for seg framveksten av en borgerlig offentlighet i Sverige tidlig på 1800-tallet. Han har også redigert Den litterära institutionen (1975) og Hermeneutik (1977). I forelesningen tok han for seg de endringer i synet på seksualitet som skjedde parallelt med det borgerlige samfunns framvekst og konsolidering. Han viste også at dagens syn har sterke og skjulte røtter tilbake til datidas seksualflendtlige normer selv om spirene til en frigjort seksualitet er til stede i dagens ikke-konvensjonelle system. Melbergs seksualpolitiske og historiske interesser har resultert i to nylig publiserte artikler: «Seksualiteten i den borgerlige gjennombruddsperiode», Kontrast 5-6/80 og «Sexualpolitikken, fru Marianne och En dæres försvarstal», ord&bild 2-3/80 (Om August Strindberg og Victoria Benedictsson). Disse to artiklene kan med utbytte leses som «introduksjoner» til Arne Melbergs første roman Ett, två, tre, som jeg skal omtale her.

RASJONALITET OG FØLELSE

Konflikten mellom rasjonalitet og følelse, mellom offentlig betydning og personlig verdi, er det borgerlige menneskes grunnkonflikt. Med kvinners økende deltakelse i arbeidslivet og det offentlige liv, overføres også denne konflikten i stadig sterkere grad over på dem.

Denne utviklingen har medført at konflikten har blitt mer følbart og mer tydeliggjort også for menn. På overflaten har menn tidligere tilsynelatende uproblematisk greidd å tilpasse seg den spaltningen som konflikten har skapt. Dette har kunnet skje ved at mannen har strukturert sitt liv etter et overordnet ordens- og fornuftsprinsipp som har tildelt følelse et eget rom, institusjonalisert i familien, innenfor den totale organiseringen. Følelsene ble et «restprodukt» som kunne beherskes rasjonelt ved å isoleres.

At denne smukke orden ikke har vært så uproblematisk vitner litteraturen om. Ibens skuespill kan f.eks. leses som litterære avsløringer av hvordan produksjonens og det offentlige livs (anti-)verdier, konkurranse, orden, fornuft, selvkontroll, sublimering og driftshemming, overføres til intimsfæren og griper destruerende inn i følelseslivet.

MANNSROLLENS KRISE

Det snakkes mye om at den tradisjonelle mannsrolle befinner seg i en krise. Dette henger bl.a. sammen med at den nevnte balansen mellom den samfunnsmessige fornuft og den private følelse er brakt i uorden, at det er slått en bresje i følelsenes (og familiens) isolat. De materielle årsaker til denne endringen er forskyvningene i den samfunnsmessige totalarbeiders sammensetning, bl.a. kvinnes sterkere deltakelse i arbeidslivet og de relative endringene i mannsarbeidets karakter. Det blir nød-

Mannens seksualitet har gjennom historia blitt brukt som et maktinstrument. Hva skal den brukes til i framtida?

vendig at mannen overtar sin del av omsorgsfunksjonene slik at den endimensjonale orientering mot arbeidslivets normer oppløses.

Klemte mellom kravene til en ny rolleatferd og den egne oppdragelsens sterke sosialisering til (og internalisering av) de tradisjonelle mønstre for seksuell atferd og samkvem mellom kjønnene, må mannen føle seg usikker. De siste åra har vi sett en stigende interesse blant menn for å sette denne forvirring og usikkerhet på begrep. Det er kommet en rekke debattbøker (A. Bjørkly, m.f.é En bok om menn, Pax 1976, C. Clausen, m.f.: Mænd — det svækkede køn, Tiderne Skifter 1974), (halv)vitenskapelige verker (Steffen Kiselberg: Mændenes historie, Rhodos 1979), litterære og psykologiske studier (Bernd Nitzschke: Männerängste, Männerwunsche, Matthes & Seitz 1980, Klaus Theweleit: Männerphantasien, Roter Stern 1977-78). Hele tidsskriftsnummer er viet maskulinitetens problem (ord & bild 2-3/80). Også i skjønnlitteraturen tematiseres mannens problemer på en ny og bevisst måte. I Norge har vi fått bøker som Faldbakkens Adams dagbok, Gjelsviks Dødt løp, og Haavardsholms Drift. Den fremste innenfor denne nye «mannelitteratur» genren er kanskje dansken Hans Jørgen Nielsens Fotboldengelen (som snart utkommer på norsk).

KJÆRLIGHET OG POLITIKK

Til denne rekken hører også Arne Melbergs Ett, två, tre, med

undertittelen En resonnementsroman om kärlek och politik. Som roman betraktet er den vel neppe helt vellykket. Den er noe stillestående, pratsom og løs i komposisjonen. Personene blir snarere resonører for forfatteren enn levende SKIKKELSER. De glir over i hverandre. De blir ikke skarpt atskilte identiteter som står mot hverandre, men til sammen et eneste stort talerør for forfatteren med hans refleksjoner omkring politikk og samliv, seksualitet og mannsfrigjøring.

Dels er det et selvoppgjør, et oppgjør med de siste ti års venstreradikale mann, begrensningene i den teoretiske bevisstgjøringens frenesi og tilsidesetting av andre, kroppslige og sanselige og like radikale(?) behov, dels er det en rapport fra det moderne samliv hvor ambivalensen og uklarheten i de kvinnelige utbruddsforsøk kritiseres, dels er det et forsøk på å formulere tankespirer til en utopi om nye samlivsformer, en ny seksuell praksis og et nytt opprør.

Boka bør ikke måles med tradisjonelle estetiske mål for hvordan en roman skal se ut. Den er ingen egentlig roman, men nettopp en resonnementsroman, en refleksjonsrekke som gir treffende ord til tanker og fantasier som mange menn på den politiske venstresida har syslet med. For meg fungerer de to første kapitlene best. Her befinner Melberg seg på trygg realistisk grunn. Tvilen på de venstreintellektuelles politiske betydning, den tilbakevending til de nedprioriterte personlige behov som denne tvilen skaper, de

uklare behov og begjær som denne tilbakevending avdekker, er reell og viktig å få sammenheng i.

Den utopi som formuleres i det tredje og siste avsnitt, om et erotisert samfunn i stedet for vårt seksualerte samfunn, om å erotisere hverdagen «istället för att fly den med erotik», om å avhjelpe mannens seksuelle nød gjennom en realisering av de kvinnelige komponenter i mannes erotiske liv, denne utopi virker på meg uklar og konturløs. Det er fascinerende, men samtidig litt skremmende hvor raskt en ny sanselighetsdyrking, et nytt seksualitets-evangelium kan erstatte de tidlige 70-åras dyrking av teorien og intellektet. Nå er det vel temmelig urettferdig å si at Melberg er en slags seksualitetsprofet. Hans bilde av det «nye» mennesket er et menneske som har opphevet skillet mellom kropp og hode, hvor intellektualitet ikke betyr distanse og kroppslig innpansring og grensesetting. De klassiske utopienes lengsel etter et samfunn bygd på en enhetens harmoni skimter gjennom i bokas sluttavsnitt. «... att bli till en helhet, förenas med sig själv, med det man kunde vara och på något vis också är».

SEKSUALITET SOM MAKTINSTRUMENT, KOMPENSASJON OG UTOPI

Men det springende punkt er likevel seksualiteten, som maskulint maktinstrument, som utflukt og kompensasjon, som frihetsdrøm og utopi, som tilfelle er i de fleste andre «manne-bøkene» er også Melberg først og fremst opptatt av den maskuline kjønnsrolles selvundertrykkende karakter, mer enn av dens kvinneundertrykkende karakter. Den første framstilles som en årsak til den andre. Når seksualiteten reduseres til et middel til å bekrefte seg selv som mann (eller kvinne for den saks skyld) eller for å kompensere for en ubehagelig virkelighet, da vil denne undertrykking bestå fordi disse formene er nøye forbundet med patriarkalske mønstre. Men bortenfor forvirringen skimter Melberg håpet om en tvangsfri, ikke kompensatorisk seksualitet som paradogme på et tvangsfritt samfunn.

Samtidig er boka også et vaklende forsvar for en maskulin identitet som er uløselig knyttet til den rollen som mannen er sosialisert inn i. Vi kan ikke trekke oss selv etter håret, befri oss fra den fortidens byrde som er identisk med vår personlighet. Enhver utopi som vil være konkret, må ta hensyn til de materielle og psykiske betingelser som hører dagens realitet til. At adenne virkeligheten føles utlilstrakkelig viser imidlertid dialektistisk hen til muligheten for å realisere det umulige.

Realist er man bare når man krever det umulige, heter det i boka. Melberg tildeler de radikaliserede mellomlagene en helt spesiell oppgave. Den relative frihet de har til å eksperimentere med nye livsformer, gjør at nettopp de skal formulere kravene om det umuliges virkeliggjørelse. «det är vår färbannade plikt som mellanskiktindivider», he-

ter det i boka, «att göra utopierna konkreta, att redan här och ny nyttja vår relativa frihet till att odla livsformer och tankeformer og identitetsformer, som föregriper det befriade samhället».

DET POLITISKE OVERJEGET

Den sanselighetens og harmoniens utopi som skimter fram mellom radene i Melbergs bok, fjerner seg temmelig langt fra den konkrete, politiske kampen. Forbindelseslinjene mellom veien og målet er uklare. Selve romanprosjektet er ett blant mange uttrykk for den avmakt overfor det kapitalistiske samfunn som vår generasjon har blitt mer og mer grepet av, og samtidig et uttrykk for den grunnleggende tvil på de former vår kamp mot systemet har tatt. Opprørets former har bare blitt en bleik refleks av det systemes former som vi har gjort opprør mot. Nedbrytningen, destruktiviteten og revolusjonen skjer i like velorganiserte former og er fullt ut forenelige med systemet. Ja, det er rett og slett nødvendig for det. Ingen har sin dag mer organisert og sine syvende sanser mer utskrevne av avtaler enn forretningsmannen og den venstreintellektuelle. Eller sagt på en annen måte: ingen stresser mer enn oss med å bekjempe stress-samfunnet.

Også på venstresida har politikken truet med å bli et middel til å forme oss til betydningsfulle personligheter som gjør at vi kan kalle oss menn og tross alt fungere utmerket og veltilpasset i det borgerlige samfunnet, er Melbergs kjetterske påstand. Å være bevisst har blitt en motesak på linje med andre, venstresidas mest gjennomgripende mote. «Vi skapade oss själve ett politisk överjag og dikterade våra liv. Sen utnämnde vi vår underkastelse til medvetenhet». Alt kom til å dreie seg om å kjenne til de rette linjene, å kunne stille de rette spørsmålene og gi de rette svarene. Konkurransen om å være mest bevisst ble like utmattede som kapitalistens tvang til å konkurrere om profitten.

Ja, Melbergs selvoppgjør på våre og egne vegne går enda dypere. Kanskje er vi ikke «bevisste» i det hele tatt? Kanskje dyrker vi i virkeligheten «medvetenheten som ideologi og vanføreställning, som täckmantel för egen bekvämlighet och samvetens förnöjsamhet?»

Melberg stiller foruroligende spørsmål. Det er en radikal selvkritikk som truer med å rasere det fundament vi står på. Vi kan selvsagt avvise paradoksene hans som billige tankekonstruksjoner. Vi kan avvise boka som et uttrykk for en mellomlagsmasochisme som søkes overvunnet gjennom en uklar utopi som er hentet ut av det blå eller fra en kropp som vi blir mer og mer opptatt av å tilfredsstille maksimalt. Jeg tror ikke det er en klok reaksjon. Kanskje må vi rive ned noen av våre egne grenser før vi lykkes med å rive ned samfunnets. Kanskje må vi gjennom en viss uorden før vi kan bringe orden i dette nedrivningsarbeidet.

Hermed anbefales Ett, två, tre.

Arne Melberg:
Ett, två, tre,
Raben & Sjögren, Stockholm
1979.

Ingen fest uten fyll?

Engelskmannen William Hogarth (1607-1764) er en av europeisk kunsts store realister og moralister. Kopperstikket «Gin Lane» er fra 1751.

I anledning «høstfest» på ISV 10. okt., var det ikke skaffet annet å drikke enn alkohol! En så åpenbar bekreftelse på hva festens innhold innebærer, er usynlig for de fleste. Medlemskap i ruskulturen er akseptert i så stor grad, at en rusfri livsstil er direkte unaturlig. Det sosiale drikkemønster gir situasjonsbehov for alkohol.

I den grad alkoholbruk omtales, rettes søkelyset på den enkelte, ansvarlige alkoholbruker, som har synliggjort negative konsekvenser med sitt medlemskap i ruskulturen. «Uakseptable» konsekvenser av alkoholbruk bortforklares i individuelle forhold, — dårlige hjem, manglende oppdragelse, svak karakter, sentralisering, rasjonalisering, stress o.s.v. — Motsetningen er samfunnets øvrige masse som kan drikke «med kultur». Bortforklaringene er beroligende å høre på. «Alkoholisten» påvirker ingen til å drikke, derimot er måteholdsbrukeren og det totale alkoholforbruket i det akseptable mønsteret medansvarlig i opprettholdelsen og økningen av alkoholproblemer. Betegnende er det direkte samarbeid mellom alkoholforskning og alkoholsprederne. Resultatet er mildt sagt negativt.

Skillet mellom «bruk/ikke-bruk» av rus er den eneste grensdragning som kan gi fundamentale holdningsendringer. Et brudd med ruskulturen gir innblikk i den totale integrasjon av rusgifter med de tilhørende virkelighetsforvinninger på sosiale relasjoner og aktiviteter, i vår nærhet. Prøv selv å leve rusfritt! Oppdagelsene er mangfoldige! Man opplever i alle fall å komme opp i situasjoner, der alkoholfri sosial deltakelse ikke er medregnet.

Beate Fossbakk.

Saker som blei tatt opp var bl.a.:

1. Dårlig introduksjon av grunnfaget.

2. Slappe holdninger m.h.t. virksomheten på ISV, organisering og informasjon om de forskjellige organer.

3. Krav om undervisning ut november (forelesningene slutter, for 1. sem., i slutten av oktober. Det blir altså opphold i 2 1/2 mnd. før vi begynner igjen etter jul).

4. Krav om evaluering etter de forskjellige bøkene (samf.vitenskap grunnfag er oppdelt i forskjellige kurser, eks. jus, økologi, kvinner og familie etc.)

Resultat: Fra lærerhold/administrasjonen blei vi informert om at p.g.a. mangelfulle ressurser og undervisningsbemanning blei f.eks. undervisning i november umulig. Dermed også en bedre introduksjon til faget. Informasjon om ISV skulle bli gitt og blei gitt seinere.

På senere allmøte 10. oktober, nedsatte vi et tillitsutvalg, bestående av 3 personer. Videre blei fagkritikkgruppe tatt opp. Det viste seg at ei slik gruppe ikke har eksistert på flere år! Det var dessuten usikkert om hvilken funksjon ei fagkritikkgruppe skulle ha. Fra lærerhold blei det anmodet om å benytte revisjonsgruppa til dette (som skulle ta opp grunnfaget til vurdering, innhold og hvorvidt opptak skulle skje 2 ganger i året). Deretter vedtok vi evaluering av de ulike bøkene. Her kan vi nemne at daværende foreleser hadde møtt fram med entusiasme og støtta forslaget.

Dette er det som har skjedd hittil. Vi håper å få fart i nedsetting av fagkritikkgruppe, uavhengig av revisjonsutvalget og vi håper også å få støtte fra studentorganisasjonene og andre.

DET «SKJER» PÅ SAMFUNNSVITENSKAP GRUNNFAG

Av Gunhill Aasen og Inger Thune

Å begynne på samfunnsvitenskap grunnfag i høst har bydd på problemer for studentene. Vi tenker da på mangelfull informasjon, innhold og kvalitet på faget. I rein frustrasjon danna vi ei initiativgruppe for å gjøre noe med dette. Vi lodda stemninga blant studentene, og innkalte videre til et allmøte.

FAGBOKSALG HØSTEN 1980!

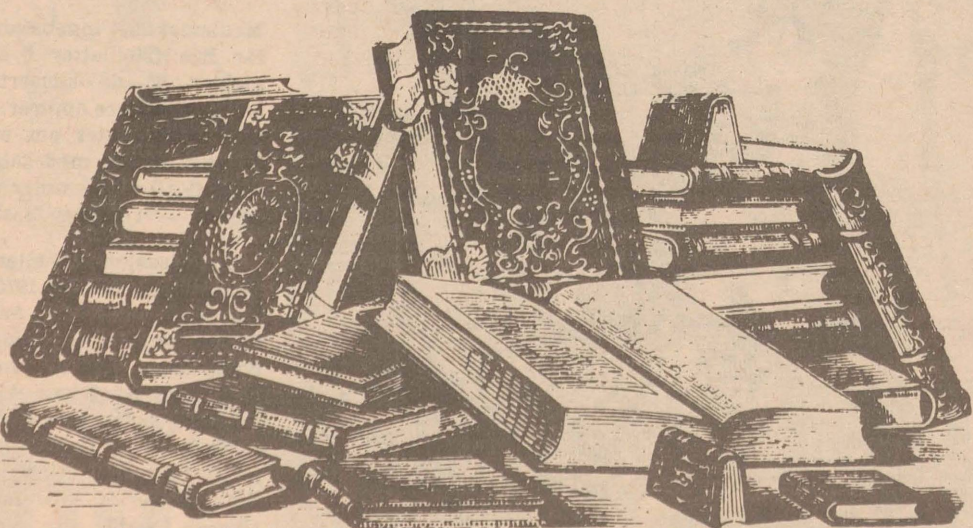
80.000 fag- og forskningsbøker til kr. 10,- pr. bok

De sju samarbeidende universitetsbokhandlene har gått sammen om et større salg av eldre fag- og forskningslitteratur fra Universitetsforlaget. Vi har kjøpt inn 80.000 bøker fordelt på vel 200 titler og alt legges ut til salg i uke 44, 27.10.-1.11.

Det er laget en egen salgskatalog som fås hos de deltakende bokhandlere. Bestillinger som skal sendes i postoppkrav må være på minimum 5 bøker (50 kr.) og være sendt nærmeste universitetsbokhandel innen 1. november.

Benytt denne sjansen til å komplettere fagboksamlingen din for en billig penge hos:

Universitetsbokhandelen, Pb. 307 Blindern, Oslo 3, tlf. 02-46 68 80
Studia Universitetsbokhandel, 5014 Bergen Univ., tlf. 05-21 11 60
Tapir Bokhandel, 7034 Trondheim - NTH, tlf. 075-93 230
Unibok Universitetsbokhandel, Pb. 761, 9001 Tromsø, tlf. 083-81 012
Faktum Bokhandel, Pb. 2525 Ullandshaug, 4001 Stavanger, tlf. 045-57 060
Studentbokhandelen a/l, Pb. 727, 4601 Kristiansand S, tlf. 042-27 040
Landbruksbokhandelen, 1432 Ås - NLH, tlf. 02-94 00 60

Bli teknolog

Forts. fra 3. side

ringa til teknisk-økonomisk-administrative fag samtidig som man svekker rekrutteringa generelt til høyere utdanning gjennom en forverret studiefinansiering. Men denne selvmotsigelsen er bare delvis tilsynelatende, etter min oppfatning. Forslaget om teknologiutdanning innebærer at hovedoppgaven skal utføres i nær kontakt med den framtidige yrkesfunksjonen. I praksis åpner dette for at teknologistudentene mottar en form for lønn i den siste delen av studiet. Dermed trengs bare den første delen av studiet å finansieres ved hjelp av Lånekassas midler. På sikt vil dette begunstige disse studiene framfor

andre noe som også kan kanalisere utdanningsstrømmen over på teknisk-økonomisk-administrative studier. Dette viser bare at det faktisk er et visst samsvare mellom forverringa av studiefinansieringa og målene for den høyere utdanninga her i landet. Samtidig som utgiftene til høyere utdanning presses ned for å billiggjøre universitetsutdanninga så ønsker man å øke rekrutteringa til visse typer høyere utdanning (f.eks. teknologiutdanninga) ved å begunstige disse utdanningene i forhold til andre typer utdanning.

I neste artikkel skal jeg komme i detalj inn på den konkrete utforminga av teknologiutdanninga ved IMR og si noe om teknologiens spesifikke karakter i det kapitalistiske samfunnet.

Kjønns.

Forts. fra 4. side

om studiepllassene, kombinert med en generell kjønnskvoteering lett føre til at jentenes andel av det totale antallet studiepllasser blir enda værre enn det er i dag. Dette vil spesielt komme til å ramme de som allerede stiller dårligst i konkurransen — jentene fra de laveste sosiale lag.

Den innstramminga i studiefinansieringsordningene, som vi nå er vitne til, vil også føre til at presset på de korte, yrkesrettede utdanningene forsterkes. Mange av disse studiepllassene er i dag dominert av kvinnelige studenter.

VART MATERIELLE OG ØKONOMISKE GRUNNLAG UNDERGRAVES

Kjønnskvoteering som virkemiddel i likestillingskampen kommer i ei økonomisk krisetid. Vi opplever at en nødvendig forutsetning er barnehagedekning, for at vi skal kunne studere eller arbeide dersom vi er mødre.

Vi har fått signaler om at omsorgsarbeidet i stor ut-

strekning skal føres tilbake til nærmiljøet (les til kvinnene) som et ledd i den offentlige sparekampanjen.

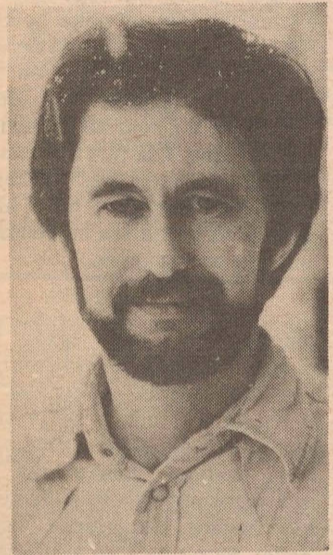
Vi opplever at årets statsbudsjett er fullkomment kvinnefiendtlig — og spesielt vil ramme jenter fra arbeiderklassen. Det økonomiske grunnlaget for å kunne studere er i ferd med å forsvinne rett foran øynene på oss. Poenget er at uten et materielt og økonomisk grunnlag, vil kjønnskvoteering, eller kvinnekvoteering ikke bli stort anna enn et likestillingsallbi. I beste fall et defensivt krav og virkemiddel som kun kan komme de som allerede befinner seg i en privilegert posisjon til gode. Men vi vil bli flere kvinner på universitetet, derfor er det nødvendig at vi innser hva som må til for å få flere jenter med, også på de områder vi tradisjonelt har hatt liten innflytelse over og som samtidig også gjerne er de områdene som har mest å si når det gjelder å forme det samfunnet vi skal leve i, og at vi kjemper for å få tilrettelagt forholda slik at jentene kan bli med.

Står du i statskirka?

ANNIKEN KNUTSTAD, no.gr.fag.

Jeg gir blaffen i hele kirkeordninga og en konsekvens av det, er at jeg holder meg utaford den. Derimot har jeg mer tiltro til Human Etisk Forbund og oppfordrer folk til å melde seg inn der. Jeg vil dessuten ikke telles blant de 95 % «befolkningsstøtte» som brukes til å presse gjennom ulike lugubre vedtak fra kirkas side.

VIGGO ANDREASSEN, h.fagstud.sos.øk.

Ja, og en av grunnene til at jeg står der, er at foreldrene min meldte meg inn der. Jeg er fremdeles ikke ateist og tror at det eksisterer en gud. Dessuten mener jeg at statskirkeordninga er vel så god som noen annen frikirkeordning i.o.m. at den er administrert, underholdt og dermed underlagt en viss statlig kontroll.

GUNHILD SOLE, eng.gr.fag.

Ja, og som de fleste andre så er jeg meldt inn der av foreldrene mine allerede ved fødselen. Og mye av hensyn til deres personlige kristne overbevisning forblir jeg der også. Dessuten tror jeg på Gud, selv om jeg ikke deltar aktivt i kirkelige aktiviteter.

Fra NSU's kvinnekongress:

RADIKAL JURIDISK FAGKRITIKK —

En ville umiddelbart tro at det ikke fantes fagkritikk eller kvinneperspektiver på Det Juridiske fakultet, konservatismens høyborg. Men der tar man styggelig feil — noe

dette intervjuet med Marit Halvorsen tydelig viser. Hun går på Kvinneretten v/Inst. for Off. Rett, Universitetet i Oslo.

Studentavisa: Kvinneretten og JURK (Juridisk rådgivning for kvinner) holder til på samme kontor. Betyr det at JURK er en del av kvinneretten, eller hvordan er forholdet mellom dere og JURK?

Marit Halvorsen: JURK er ingen del av Kvinneretten formelt sett. Kvinneretten er et eget fag som tilhører den valgfrie faggruppen på 3. avdelings juss, mens JURK jo er en aksjon rettet mot den bevisste undertrykkelse av kvinner. Men det er klart at vi har et viktig faglig samarbeid med JURK: JURK-representanter vårt inntak til virkeligheten, samtidig som kvinneverettslige teorier og metoder blir prøvd ut i det samfunnet som vi forsøker å analysere kritisk fra et kvinnepolitisk synspunkt.

S.A.: Juss er jo et temmelig konservativt fag. Hvordan har dere klart å etablere et eget kvinnefag på fakultetet?

Marit: Nei, det er ikke så lett å forstå, men Kvinneretten ble etablert i '74 og gikk da glatt igjennom. En del av forklaringen ligger i at vi fløt på en bølge som kan tilbakeføres til studentopprørets dager på slutten av 60-tallet, og som representerte et opprør mot den autoritære universitetsstrukturen og oppbygging av fagkritikken. I 1974 kom både

kvinnejuss, kritisk juss og Rettspolitisk forening. For Kvinneretten er forankringen i kvinnebevegelsen selvsagt helt sentral og preger faget på alle plan både når det gjelder tema, metode og organisasjonsform. Siden den gang har faget vokst i omfang og styrke, og vi har etterhvert opparbeidet en sterk faglig posisjon på fakultetet. Det skyldes ikke minst en meget dyktig faglærer, Tove Stang Dahl. Dessuten er det et meget aktivt spesialfag, rettet utover i samfunnet. Vi har selvsagt mange samfunnsvitere som foreleser på faget, og vi legger stor vekt på det tverrfaglige perspektivet.

S.A.: Ja, dette høres interessant ut. Kan du si noe mer om innholdet i faget, hva dere jobber spesielt med ut fra et kvinnevertslig utgangspunkt?

Marit: Kvinneretten tar utgangspunkt i kvinners liv, og er dermed problemorienterte. Vi har måttet bryte ned skillene mellom de vanlige juridiske begrepene. Hittil har vi jobbet på to plan:

— Vi har tatt opp emner som er viktige for kvinner, men som ikke er rettsrelevante innenfor tradisjonell juss, f.eks. prevansjonsrett og hjemmearbeidets juss.

— Fått utvidet de tradisjonelle rettsbegrepene og gitt dem et nytt innhold. Innenfor kvinnearbeidsretten f.eks. er det nødvendig å problematisere kvinners faktiske forankring i privatsfæren, noe som representerer reelle barrierer for at kvinner kan ta lønnsarbeid. For juss blir det da nødvendig å gjøre slike barrierer synlige og rettsrelevante.

I denne forstand er vi fagkritiske, og vi kan kritisere hele jussen f.eks. ut fra dens manglende forankring i virkeligheten, og dens manglende evne til å se interessekonfliktene som eksisterer i faget.

S.A.: De tradisjonelle juridiske metoder og teorier må vel være utilstrekkelige i dette perspektivet. Hvilke retningslinjer arbeider dere ut fra?

Marit: Teoretisk tilhører vi vel den marxistiske rettsteori, hvor vi spesielt forsøker å trekke undertrykkelsesteorien inn i rettsteorien. Den formelle retten gir ingen uttømmende beskrivelse av kvinners rettsstilling. Vår oppgave er å kartlegge kvinners formelle og reelle rettsstilling. Vi må se på hva slags struktur og funksjonsmåte rettssystemet har i forhold til kvinner. Kvinneretten må

være systemkritisk. Ved siden av kritisk rettsteori er også retts-sosiologien viktig som generell bakgrunnskunnskap. Metodisk forsøker vi å utvikle andre måter å jobbe på, andre organisasjonsformer. Vi har valgt å ha en flat struktur, som hos oss bl. annet betyr at alle studentene er med på å ta beslutninger i både faglige og praktiske spørsmål, og arbeidsoppgavene roterer mellom studentene og lærerne.

S.A.: Hvilke langsiktige målsettinger jobber dere etter?

Marit: Målet med Kvinneretten er å fremme kvinnefrigjøring, og vi mener at Kvinnerett kan brukes som et middel i kvinnekampen. Gjennom kartlegging av kvinners rettsstilling kan vi opplyse om rettigheter slik at flere får det de har krav på. I kritiske arbeider kan vi bidra til å avsløre hvordan rettssystemet opprettholder og skaper kvinneundertrykking. Ved å komme med krav om rettsendring kan vi gjøre noe for å bedre kvinners situasjon på kort sikt. På lengre sikt vil vi jobbe for en større forståelse for forholdet mellom kvinners samfunnsmessige og rettslige stilling og som er grunnleggende for bruken av lovgivning som middel i kvinnekampen.

Misnøye med billettsalg:

SALG

SLUTT PÅ FORHÅNDS-SALG AV KONSERTBILLETTER

De sterkeste rett, alles kamp mot alle. Det var noen av de betegnelsene som ble satt på det som skjedde under billettsalget til danske Trilles konsert på Prelaten for noen uker siden. 200 billetter var lagt ut og en person kunne kjøpe fire billetter. Når så flere hundre personer var møtt fram — fast bestemt på å få billett til den ettertraktede konserten — og når køsystemet var mildt sagt dårlig organisert, ble resultatet deretter.

Soundsational heter arrangørene av denne og mange andre Prelaten-konsert. Vi har snakket med Tom Jenssen som sitter i ledelsen av organisasjonen. — Hvilke reaksjoner har arrangørene på det som skjedde under salget til Trille-konserten?

— Vi har vært inne på tanken at vi ved sånne gigantarrangement kanskje ikke burde legge ut billetter til forhåndssalg. Slik det er nå, må folk stå i kø to ganger: Først for å få billett, og deretter for å få seg en skikkelig plass under konserten. Kanskje ville det være bedre om folk stilte seg i kø før konserten begynner — og de 200 første så får billett, sier Tom.

PRELATEN — ET DÅRLIG KONSERTLOKALE?

— Synes de musikerne som spiller på Prelaten at det er et bra lokale?

— Det er mange som sier at det blir trangt og at akustikken er dårlig. Det kan være noe i det.

Men på den andre siden, er det et veldig intimt lokale der det blir god kontakt mellom musikere og publikum.

— Hvorfor arrangerer dere bare konsert på Prelaten?

— Vi har en svært bra avtale med dem. Vi har hver onsdag til

disposisjon for konsert foruten ei helg i måneden. På disse konsertene har vi alle inntektene av billettsalget — og vi tar sjøl ut de musikerne vi vil skal spille. Det eneste Prelaten forlanger, er at det skal være en viss kvalitet og at de samme artistene ikke går igjen, sier Tom.

SOUNDSATIONAL

Soundsational er en musikklubb som først og fremst arrangerer konsert. I dag har de om lag 250 medlemmer, men medlemsaktiviteten kunne vært større. Tom Jenssen forteller at klubben har tenkt på å arrangere andre aktiviteter for medlemmene, men det har foreløpig ikke blitt noe av.

Medlemskapet innebærer at man får fire fribilletter i året som gjelder på de konsertene der lokale musikerne opptre. Tom avviser alle rykter om at Soundsational driver med salg «under bordet» til medlemmer og andre kjente. — Vi er strenge, sier han.

Organisasjonen — eller klubben — har eksistert siden 1970, og Tom har vært med i ett år. Utover høsten arrangerer Soundsational blant annet konsert med Terje Bjørklund og Bjørn Alterhaugs kvartett. Det skjer den 24. og 25. oktober. 12. og 13. desember spiller Limbandet. Ellers blir det flere konsert med lokale musikerne foruten de konsertene andre arrangerer står for.

Trang inngang, men ennå verre inne.